

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hatásos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Styltér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesület
vasúti palotájában.
TELEFON-SZÁM: 351

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szombat, november 30.

Mai számunk főbb közleményei:

Karhatalom a koalíció idején.
Háborus törvények.
Reinhardt Kálmán kinevezése.
Bíró és ügyvéd pöre.
Merénylet Tallián báró kastélya ellen.
Egy aradi ur háborus tapasztalatai.
Kímélet az adózóknak.
Tisza István a házszabályrevízióról.
Lesz-e háború?
Tarkaságok.

A nagyhatalmak.

Arad, november 29.

Ami azelőtt megnyugvást és bizalmat keltett volna, most mintha fokozná a háborus idegességet. A nagyhatalmak — így olvassuk — demarchera készülnek Belgrádban, hogy Szerbiánál Ausztria-Magyarország álláspontja mellett foglaljanak állást és Szerbiát a józan megfontolásra bírják. A nagyhatalmak! A mi gondolatvilágunkban azelőtt egy megfélembizhetetlen valamit jelentett. Együttvéve tíz és husz millió szuronyt, a melyek éle fenyegetően hegyeződik azon állam, vagy államocska szívének, amely a nagyhatalmak együttes ítéletének, megállapodásának alá nem veti magát; amelyek rettentő erővel szereznek elégtételt azért, ha a világuralom tekintélyével adott tanácsot kutyába se veszik.

Csak hogy rövid idővel ezelőtt történt egy másik, igen bántó emlékü demarche. Amikor a nagyhatalmak megbízásából eljáró követek együttesen jártak el és egyszerre vonultak a négy állam kormányánál, amelyek Törökország ellen háborúra ké-

sülnek. Nyomatékkal igyekeztek eltéríteni a hadizenetétől, a nyomatékokat pedig a hatalmak az a kategorikus kijelentése adta meg: a nagyhatalmak nem fognak hozzájárulni ahhoz, hogy a Balkán-szövetség államai a háboru által területi gyarapodást kapjanak. A Balkán-háboru a vége felé jár, a győztesek egymás között készülnek civódni az európai Törökország fölött való osztozkodáson, — és látni csak a legkisebb jelet annak, hogy a nagyhatalmak valamivel éreztetni akarnák a haragjukat a balkáni államokon, amiért ezek nem hallgattak rájuk és tettek a nagyhatalmak bármilyen kísérletét arra, hogy a Balkán államok területi gyarapodását korlátozzák?

A nagyhatalmi tekintély, vagy mondjuk, a nagyhatalmi öszinteség ilyen szereplése után magában az, hogy a nagyhatalmak demarche-ra készülnek Belgrádban, még nem jelenti a békekilátások megerősödését. Nem jelentené még akkor se, ha Oroszország teljesen melléje állott volna ennek az akciónak. A közfelfogás, amely a nagyhatalmi demarche-okról megváltozott, most a világ színpadán lejátszódó kezdetmosást lát abban, amely után Európa nagy kulturálmái elmondják, hogy a békéért megtehték, a mi tőlük tellett.

Azonban a helyzet most sokban más, mint a multkori közbelépésnél és ezért esetleg mások lehetnek a következményei. Más abban, hogy az osztrák-magyar monarchia nem bizza a sorsát teljesen a nagyhatalmak eljárására, mint Törökország, hanem teljesen fölkészülten várja az eseményeket. És más abban is, hogy akkor a demarche-ot a Balkán államoktól távol álló nagyhatal-

mak intézték, most pedig abban az egyik fél szövetségesei is járnak el.

Hogy a béke fentartásának utolsó reményét, — a demarche dacára is, — föladni nem kell, azt az az észszerűség okolja, hogy a háboru most nemcsak a szemben álló feleknek nem érdeke, de érdeke ellen van a nagyhatalmaknak is. Téli hadjáratba vinni a csapatokat igen erős kockázat s ez a kockázat annál a félnél nagyobb, amely haderejének leggyengébb részét lenne kénytelen igénybe venni, azt a fejetlen ifjúságot, a mely csak jövőre, meg a következő évben kerülne sor alá: tehát Szerbiánál. Ha a nagyhatalmak egyike-másika talán szívesen látná valamelyik hadviselő fél kudarcait, ezt a plátói örömet lerontja az a gazdasági megrendülés, a melyet az újabb, veszedelmesebb háboru kitörése és kifejlődése egész Európán keresztül megéreztet.

Azt mondhatnók: csak a végzet, a hihetetlen könnyelműség, vagy a legrosszabb intrika idézheti föl ezt a háborut. Mind-egyik ellen a legnagyobb erővel, minden megfogható eszközzel kell küzdeni. A hadi dicsőség szomjazásának nincs itt az ideje; talán a nemzetek egymás között való leszámolása is várthat magára. Az államok nem jelentenek az emberektől különálló fogalmat, hanem az emberek összességét, a melyek mindenütt, — még Szerbiában is, ha el is fojtják a hangjukat, — pihenést, nyugalmat, biztonságot, békés kenyérkeresetet akarnak. Az emberek ezen közhangulatának kell győzni a háborus veszedelmeken, és ennek a közhangulatnak legye-nek az államok, a nagyhatalmak ne csak

Napoleon bukása.

VI. A Berezina.

Irta: Kara Győző.

A krasznai csatározások tanulságát levonván, Napoleon seregének szármalmas romját egy tömegben vezette Orschától a Berezinára. Ez az öt napi ut, végre a Berezinán való átkelés oly szenvedések között ment végbe, amikhez foghatók a történelem lapjain hiába keresünk; találoz adja a közimert induló a császár szájára e szókat:

„Ritkán volt ennél keményebb fergetegem,
Nincsen annyi fegyveresem, mint betegem”.

Orschából való elindulása előtt a császár még egyszer szervezte a nagy sereg roncseit; egyes ezredek már csak egy kétszáz emberből, némelyik század tíz-husz emberből állott. A fegyverfogásra képes harcosok száma alig ütötte meg a tizenötezret, ágyú összesen harminchat maradt. A kombáltások e kis csapata mellett még a Claparède vezérelte oldalvéd másfélezer harcosa és az Eblé generális parancsnoksága alatt álló négyszáz utászkatona jöhetett számításba. Ennyien maradtak meg azon háromszázazerből, akik öt hónappal azelőtt Kowno mellett a lengő zászlókat büszkén lobogtatva, a dicsőség vágyától és reményétől duzzadó kebel-lel, a világuralom tántázmoráziájától átszellemült arccal átléptek volt a Njement. A többi huszonöt-harmincezer ember, aki ez egységes sereggé át-

alakított csapat után cammogva annak csak terhére vált, szármalmas tömeget alkotott. Éhségtől összeesztott emberi vázak végtelen sorát képezték; legtöbbjének arcán az örület kifejezése ült, kezük-lábuk, mik szétépett katonaköpenyek, vagy ronda selyemszoknyák rongyaiba voltak bepórlálva, a fagytól kisebzódtek a szerencsétlenek csak hókuk alá tett hunkósbokra támaszkodva tudtak a sereg után vándorolni.

Az újjászervezett sereg főbb tisztjeiből egy külön csapat alakult meg, a „szent légio.” E csapatban tábornokot teljesítették az altisztek, és ezredek a közlegények feladatát; egy szent célt tűztek maguk elé: megmenteni a francia zászló becsületét, megakadályozni a császár elfogatását; e légio hős viselkedéséből merített három évvel később lelkesedést, e légio fogadalmá ihlette meg a waterlooi sikon ama másik légiót, mely azt hangoztatta, hogy:

„A francia gárda meghal,
Hanem magát meg nem adja.”

Minden nélkülözhető és felesleges podgyászt visszahellett hagyni, vagy megsemmisíteni. Még a hidaszok pontonjait is lölguyította Napoleon, nem hallgatván Eblé előterjesztésére, aki valig hangoztatta, hogy ezekre esetleg még szükség is lehet. Hasonló sors érte a magánkocsikat is, kettőnek: a császár és Murat kocsijának kivételével. A zászlók legtöbbjét letépték rudjaikról s így rejtették el a főtisztek tarsolyaiban. A csapatok sorrendjét is maga Napoleon állapította meg; el-

sőnek haladtak a wesztfálok, őket követték a lengyelek, majd a gárda magával a császárral, ezután jött Ney, Jenő alkirály s végül — a hátvéd társzító feladatával újra megbízva Davoust.

Az ut Orschától a Berezinára végtelen bükösön vezet át. A vonulás első két napján az időjárás megenyhült s hógörgeteg helyett eső zuhogott alá, mely valóságos sártengerre változtatta az utat s még nehezebbé tette a menetelést. Harmadik napon az orosz éghajlat szeszélyes változásával ismét hidegre vált az idő, a hőmérő zérus alá huszonnyolc fokra süllyedt és sűrűn hullott a hó, mely ölnyi magasságra befújta az utat s ahol azt csupaszon hagyta, ott járhatatlan jégkéreg képződött. Ily utakon vergődött keresztül ez a szerencsétlen, agyonhajszolt embertömeg, fáradtan továbbmolygó sorai közt vele együtt gyalog haladva maga Napoleon is. Hogy lelket öntsön az elcsigázott katonákba, november 23-ika óta a gárdistákkal együtt gyalogolt a császár; lengyel sztároszta bundába öltözött, fején fekete rókabőrrel prémes piros bársonysapkával, kezével hatalmas bükkfaborra támaszkodva vonult az uton, amelyen a keleti császárság jogarát hordozva készült visszatérni. A sors milyen kegyetlen ironiája! Királyi pálcá helyett koldusbot! Am akármennyit vesztett is régi hatalmából, egy drága kincse még mindig megmaradt: seregének a párokszizmuszig fokozódott szeretete. Amint így haladt, tőle jobbra Murat, balra Jenő alkirály, mögötte pedig Berthier, Ney, Mortier és Lefebvre marsallok, amerre csak eljöttek, haldoklók és élők egyaránt „Vive l'Empereur” kiáltással fogadták. Pikárt, a harced-

kötelességet teljesítő tolmácsai, hanem érvényt szerzői. Ha ennek az európai közhangulatnak nevében, komoly erélyvel lépnek föl és akarataiknak eredménye lesz, a nagyhatalmak kettőt mentenek meg általa: a békét és a maguk megviselt tekintélyét.

Karhatalom a koalíció idején.

— A képviselőház ülése. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, november 29.

Náray Lajos ma teljesen azonosította magát a nemzeti munkapárt álláspontjával és kiméletlen, de igaz kritikát mondott az ellenzék politikájáról. Rámutatott arra, hogy az ellenzék nemcsak a képviselőházban vesztette el a csatát, hanem az ország támogatását sem sikerült megszereznie. Maró szatirával ostromozta a baloldalt az azt a különben évtizedekre visszanyúló taktikáját, hogy minden ellenkező véleményű embert hazaárulónak nevez ki. Mint a koalíciós elnökség tagja, hiteltelen megállapította továbbá, hogy a koalíciós elnökség Potocsnyák képviselő kizárásának alkalmából épen úgy igénybe akarta venni a karhatalmat, mint a jelenlegi elnökség tette. Az elnök már rendelkezett és hogy a karhatalomra sor nem került, úgy ez nem az elnökségen múlt, hanem azon, hogy az akkor kizárt képviselő az erőszakos behatolást meg nem kísérelte. Náray hatalmas érveket fejtett ki a közigazgatás modernizálása és államossítása mellett. A képviselőház volt elnökének beszéde gazdag tartalmánál fogva súlyosan esik a latba és az ellenzéknek politikailag ma nagyon rossz napot szerzett.

Egész csöndben, alig harminc-egyen képviselő jelenlétében folytatta ma a képviselőház a költségvetés tárgyalását; az ellenzék ma, úgy mint tegnap, meg sem kísérelte, hogy megjelenjen a Házban, az országház ajtaja előtt álló csendőrségnek nem akadt semmi dolga.

Horvát szó.

Mazzura Leó horvát képviselő volt az első szónok, aki horvát nyelven fejtegette, hogy a királyi biztos kinevezésével a kormány megsértette az alkotmányt és a király esküjét. Ha a királyi biztosságot főtartják, ezzel megteremtik az irredecentista mozgalmat, aminek azután nem a nép lesz az oka, hanem azok, akik az erőszakos rendszert főtartják.

Tisza István gróf arra hivatkozva, hogy ez az első eset, amikor az ő elnöklése alatt horvátul beszélnek, kijelenti, hogy mint mindenki, úgy ő is elismeri a horvát képviselőknek azt a jogát, hogy itt horvátul beszéljenek; de mivel a horvát nyelvet a Ház nem érti, a horvát beszédek nem kerülhetnek bele a Ház naplójába és nem befolyásolhatják a Ház tanácskozását. A horvát képviselők a horvát felszólalás jogával ne éljenek tehát oly mértékben és tüntetésszerű modorban, mely saját jól fölfogott érdekeiket is kedvezőtlenül érintené.

Náray az ellenzék ellen.

Rakovszky Iván a közigazgatási bizottságok nagy jelentőségére hívja föl a Ház figyelmét és kéri a kormányt, hogy a közigazgatási bizottságok fölterjesztései iránt több figyelmet tanúsítson, mert a szakközvegyek szakszerűbb fölterjesztéseket küldhetnek ugyan a kormánynak, de a közigazgatási bizottságok mindenestre jobban ismerik a helyi viszonyokat.

Vajda Sándor elpanaszolja, hogy Magyarország összes nemzetiségeit összesen csak nyolc ember képviseli; a magyar faj képviselőit pedig nem látja itt sehol, mert azokat kidobták innen. (Zajos ellenmondás.) Szóvá teszi a görög-katolikus magyar püspökség ügyét; nincs kifogása az ellen, hogy az elmagyarosodott románok magyar liturgiát kapjanak, de tiltakozik az ellen, hogy a román egyházból tiszta román községeket a magyar püspökséghez csatolnak. Mindenesetre hiba volt, hogy Rómában a magyar kormány a szent-anya vérségét kihasználva, oly módon járta ki a magyar püspökséget, hogy a románokat még csak meg sem kérdezték. Azokat a román papokat, akik a magyar egyházmegyéhez való csatolás ellen tiltakoztak, megrendszabályozták és tőlük az állami segítséget megvonták. Szóvá teszi azt is, hogy a románokat az állam pénzén kisajátított ősi birtokaikból, a magyarság javára; elfelejtik, hogy becézgetéssel népeket erősekké tenni nem lehet. Hibáztatja, hogy a naszói vagyonszétosztás autonómiáját épen most tüggesztik föl, a mikor az állam történelmi pillanatok előtt áll.

Náray Lajos bizalommal van a kormány iránt és a költségvetést elfogadja. Szükségesnek tartja, hogy különböző támadásokkal szemben igazolja a maga politikai fölfogását és azt, hogy a június 4-iki eseményekért és azok következményeiért miért vállalja a többséggel együtt a felelősséget. Kifejti azokat az okokat, amelyek miatt a koalíció fölbomlása után a nemzeti munkapártba belépett és azokat a politikai és erkölcsi körülményeket, amelyek az ellenzéki obstrukcióval szemben a többség energikus föllépését kihívták. Sajnálatos dolog, hogy az ellenzék nem tud belenyugodni abba, amit maga idézett föl és most az ország nehéz helyzetében, a külpolitikai veszedelemmel szemben is tovább folytatja az elkeseredett harcot. Hangoztatja, hogy az ellenzék békeajánlatait

nem fogadhatta el annak idején a kormány, mert ezek ultimátum alakjában jelentkeztek. Az a nyugalom, amellyel az ország közvéleménye a védőerő megszavaztatását kísérte, biztosítja, hogy a reform immenens szükségét a nemzet belátta. Ez természetes dolog, mert az utolsó évek sok meddő küzdelme és a vezető politikusokban való csatlódása eredményezte. Az obstrukciónak nem volt erkölcsi alapja, mert rendszerre akarta fejleszteni a parlament munkájának semmittevésével való megakadályozását. Polemizál Andrassy és Apponyi kassai beszédével és igazolja az elnökség magatartását a képviselők kizárása dolgában. A Potocsnyák kizárása a koalíció idején szóról-szóra ugyanugy és ugyanazért történt, mint most az ellenzéki képviselőké. A többség minden tagja őszintén kívánja a béke helyreállítását, de méltányosságot és belátást vár a kisebbségtől. Elismeri, hogy az obstrukció csak szimpotoma volt, egy beteg nemzettestnek beteges jelensége és hogy mélyen fekvő bajokat kell orvosolni, ha a normális viszonyokat helyre akarjuk állítani. Különösen a magyar társadalom vezető osztályára hárulik ezen a téren nagy felelősség, a történelmi osztályoknak aktív, munkás osztályokká kell átalakulniuk, ha a nemzet jövőjét szolgálni akarják. Nagy reformokra van szükségünk, hogy ezt a jövődőt biztosíthassuk. Ilyen a közigazgatás reformja, a közigazgatás szervezete nem arra való, hogy időről-időre nemzeti küzdelmeket vívjon, de arra, hogy napról-napra szorgalmas munkában küzdje meg a maga harcát a nemzet érdekeiért. Az ilyen tisztviselőknek talán nem jut majd márványtábla, de mégis ő a nemzet igazi bajnoka. Nyíltan kimondja, hogy hiva az állami adminisztrációnak, az önkormányzati szempontok megóvásáért. Hiva a liberális és demokratikus választójognak, mert a nemzet sorsa ettől elválaszthatatlan. (Élénk heyeslés. A szónokot sokan üdvözlék.)

Szabó Jánosnak a Ház megengedte, hogy beszédét az idő előhaladottsága folytán a holnapi ülésre halassza.

Serényi Béla gróf a legelőkre vonatkozólag törvényjavaslatot nyújtott be.

Elnök ezután az ülést háromnegyed kettőkor berekesztette.

Üdvözlő küldöttségek a főispánnál. Az aradi polgári iskolai tanárok küldöttsége tisztelgett ma délután a varmegyeházán Urbán Iván báró főispánnál. A tanárok gratulációját a magas királyi kitüntetés és rangemelés alkalmából Szathmáry István polgári iskolai igazgató tolmácsolta a főispán előtt. Urbán Iván báró meleg szavakkal köszönte meg a tisztelgést, emlékeztette a polgári iskolai tanárokat arra, hogy mindig tisztelte és nagyrabecsülte az oktatás munkáit és

zette öreg gárdista, aki ott küzdött volt Napoleon oldalán Gizeh guláinál, a mellette szótlanul elhaladó császárt meglátván, könyekre fakadt, majd félőrülten mellét, fejét verdeve azt mondá gárdista társának, Bourgoigne-nak: „Földim, nem tudom, ébren vagyok e, avagy álmodom! Hát lehetséges az, hogy császáruk, az az ember, aki bennünket oly nagygyá és büszkévé tett, gyalogszerrel, kezében koldusbottal vonul az országúton? Nem csoda, ha sirva fakadtam. És ő észrevette ezt! Nem láttam, miként tekintett felénk? Érzem, hogy engem megismert!”

Mialatt a „nagy sereg” e származásos maradványa a Berezina felé törekedett, azalatt ott a folyó környékén elkeseredett harcok folytak a Duna és Dnjepr mellékének védelmére visszamaradt francia szárnyak és a velők szembenálló orosz csapatok között. E harcok kimenetelétől függött a Berezina birtoka és Napoleon seregének e folyómá való átkelése és megmenekülése. A Dnjepr mellékén Schwarzenberg herceg tétovázó stratégiája és elhibázott taktikája folytán Tschitschagoff előnybe jutott; a Pripet mellett fekvő Mosyr várától fel egészen Vilnaig a lithván védvonal összes várai: Pinsk, Slonim, Wolkowszk, Bialystok és Grodno orosz kézre jutottak és válságos helyzetbe jutott maga Varsó is. Ezt a várost ezáltal mellőzve keletnek fordult a 32,000 emberrel Minsknek tartott, előnyomulásáról értesítette a Duna mögött álló Wittgensteint, maga pedig november 16-án megvervén Dombrowszki lengyel seregét bevonult Minskbe és így ura lett az alsó Berezina vidékének. Hogy ugyaneznap

Reynier és a segítségére siető Schwarzenberg megvívta a győzelmes wolkowski csatát, legyilkolva Sacken orosz hadtestének háromezer harcosát és elfogván másik hétézret, az már nem gátlhatta meg Tschitschagoffot abban, hogy hatalmába ne kerítse az egyetlen hidat, amely a Berezina átvezet, a Boriszov falu melletti hidat. És most Schwarzenberg, akinek a Berezina mellett kellett volna maradnia, hogy az odaérkező Napoleont támogassa, még azt a nagy taktikai hibát is követte el, hogy a menekülő Sackent egészen a Styr folyóig üldözte és így nem érkezhetett idejekorán Napoleon támogatására a Berezinához. Az osztrák fővezér állítólag Bécből kapott „titkos utasításaira támaszkodva” cselekedett így; a francia hadseregben ez a nézet terjedt el és szájról-szájra járt a mondás: „A bécsi öreg ur, császáruk apósa csúnyán rászédett bennünket.”

Ezzel egyidejűleg a Duna mentén is válságosra fordult a helyzet Napoleonra nézve. Itt St. Cyr, Oudinot és a bajor Wrede állottak szemben Wittgenstein és Steinheil orosz generálisokkal. Polock városánál történt az oroszok első támadása, mely kudarccal végződött. A város maga, mint annyi sok más város áldozatul esett a harcoknak; maguk a franciák gyújtották fel, amint a Dünán átvezető hidon átkelve a folyó balpartjára vonultak; a város szerencsétlen lakosságát pedig az elvonuló franciáknak szánt orosz ágyugolyók tizedelték meg. Az égő Polock lángjai mérőföldnyí távolságban világítottak meg az utat. Felséges egy látvány volt; a tiszta égen a csillagok

milliárdja ragyogott, a földön gyémántpor színében csillogott a megfagyott hólepel, melyen a lángok vérvörös visszfénytől megvilágítva száguldozott végig a francia és orosz katonaság.

A folyó balpartján álló Steinheil az átkelő franciák visszavetettek Dunaig; ám ekkor segítségére sietett Wittgenstein, míg a megszorult franciák támogatására Szmolenszk felől az ott tartalekban maradt Victor, Belluno hercege közeledett. Tschitschicki mellett a két sereg megmérkőzött és Viktor kénytelen volt kelet felé meghátrálni. Wittgenstein ura lett Witebszknak és most már mi sem állotta útját, hogy a Berezinaig visszavonulva, annak bal partja felől Tchnitschnagoffnak hadtestével egyesüljön. Victor ezalatt Tscharejaig vonult; itt kapta kézhez Napoleon tudósítását, melyben értesíti a „nagy sereg” pusztulásáról és melyben arra kéri, hogy Wittgensteint vissza a Duna jobb partjára, mert: „ezen fordul meg seregünk üdve; minden egyes napi késlekedés egy szerencsétlenség! Előre! Ez a császár és kenyszerűség parancsa!” De hiába volt minden: a feladat teljesítése lehetetlen volt és Victor, hogy Napoleonon segítsen, maga is a Berezinahoz sietett a annak balparján Boriszovig nyomult. Ugyanoda sietett Napoleon megnagyásából Oudinot is.

(Folytatása és vége holnap.)

épen ezért jól esik látnia, hogy a tanárság szintén szeretettel közeledik hozzá. — Vasárnap délelőtt Aradvármegye Gazdasági Egyesülete, a vármegyei közési és körjegyzők egyesülete és a kincstári ügyesség küldöttségei jelennek meg a főispán előtt.

Reinhart Kálmán kinevezése.

— Az aradi fa- és fémipari szakiskola új igazgatója. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 29.

Az aradi fa- és fémipari szakiskola igazgatói székét, Nesnera Aladár örökét ma töltötte be a közoktatási miniszter és a szakiskola igazgatójává Nesnera tanítványát, majd éveken át buzgó és kiváló munkatársát Reinhart Kálmán fa- és fémipariskolai tanárt nevezte ki. A kinevezés nem okozott meglepetést, hanem inkább jóleső érzést és örömet keltett azokban, akik a kitünően vezetett ipari szakiskola életét figyelemmel kísérik és most megnyugvással látják az intézet jövődő vezetését Reinhart Kálmán kezében, mert kétségtelen, hogy mestere és tanártársa Nesnera Aladár szellemében fogja tovább vezetni a szakiskolát, amelynek életét tizennyolc évi tanárkodása alatt megismerte és megszerette.

A fa- és fémipari szakiskola új igazgatója most harminckilenc éves és közel két évtized óta tanít az intézetben. Régi aradi család fia Reinhart Kálmán. Tanulmányait az aradi főreáliskolában kezdte meg, ahol is hosszú ideig, hat évig tanítványa volt az akkor még reáliskolában tanító Nesnera Aladárnak. Nagy rajztudása, tervezőkézsége és formaérzéke már reáliskolai tanuló korában kitűnt. Ambícióval foglalkozott tervezésekkel szülei nagy iparvállalatánál és olyan sikerrel, hogy tanárai biztatására a reáliskola elvégzése után Bécsbe ment és az iparművészeti főiskolára iratkozott be. Kitűnő sikerrel folytatta tanulmányait itt is és még jóformán kezében sem volt tanári diplomája, amikor meghívták: jöjjön haza Aradra az új szakiskolába.

Az aradi fa- és fémipari szakiskola 1893-ban nyílt meg és igazgatójává Nesnera Aladárt nevezték ki a miniszter. Az új intézet igazgatója, amikor tanári kart szervezett maga mellé, megemlékezett egykori tanítványáról és biztatta az utolsó évét végző Reinhart Kálmánt: pályázzon az aradi szakiskola tanári állására. A következő évben, 1894-ben a fiatal tanár megkapta segédtanári kinevezését az aradi fa- és fémipari szakiskolához, ahol az ideiglenesen működő *Tabakovich* Emilt váltotta fel a faipari szakrajz tanításában. Azóta szakadatlanul és fáradhatatlan buzgalommal töltötte be nehéz és szép hivatását. Tizennyolc esztendő alatt egész kis hadsereg képzett, modern tudású iparos került ki keze alól. Most faipari szakrajzot, technológiát és Nesnera Aladár halála óta számtant is tanít az intézetben.

Tanári munkásságának terhei mellett lelkesedéssel és kedvvel vállalt minden olyan tevékenységet, résztvevett azokban az akciókban, amelyek az iparosság továbbképzését szolgálják. Előljárt az ilyen célra hivatott esti tanfolyamok szervezésében és tanoncok, segédek, mesterek részére éveken át több tanfolyamon tartott nagyhasznú előadásokat. Reinhart Kálmán rendezte azokat a szabadelőadásokat is, amelyek az aradi iparosokat megismertették a modern iparművészet eredményeivel és irányjaival. Nagy sikerrel rendezett néhány éven át aradi kisiparosok munkáiból karácsonyi kiállításokat. Ezek a kiállítások hű tükrét nyújtották annak a haladásnak, amelyet a kisiparosok tettek a buzgó tanár vezetése alatt, mert a kiállítóknak terveket, utbaigazítást is Reinhart Kálmán adott.

Az oktató tevékenységen kívül szeretettel és tehetséggel foglalkozik Reinhart évek óta önálló tervezéssel is és stílusos, mindig harmónikusan ható berendezéseit nemcsak Aradon méltányolják, hanem országos kiállításokon is elismerték. Már 1896-ban a millenáris kiállításon a közreműködők érme jutott Reinhart Kálmánnak azokért a tervekért és munkáért, amelyeket a faipari szakiskola és a Reinhart-cég is kiállított. A néhány esztendő előtt Aradon rendezett iparművészeti kiállításon bemutatott berendezés terveiért állami aranyérmet nyert.

Reinhart Kálmán már legközelebb átveszi az iskola igazgatását *Simonffy* Aladár fa- és fémipariskolai tanártól, aki Nesnera halála óta helyettesként vezette a szakiskolát.

Háborús törvények.

(Mennyi kárpótlást kapnak a behívottak.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Bécs, november 29.

Bécsből jelenti tudósítónk: Georgi, Landwehr-miniszter a képviselőház mai ülésén nyújtotta be azt a három törvényjavaslatot, amelyeknek soráról *Stürgkh* gróf — mint az Aradi Közlöny ma megírta — miniszterelnök a pártelnökök tegnapi értekezletén már gondoskodott. Két javaslat analog azokkal, amelyeket holnap Hazai honvédelmi miniszter fog benyújtani, a harmadik fegyver alá hívott tartalékosok családjáról történő gondoskodásról szóló csak az osztrák parlamentben kerül benyújtásra, mert Magyarországon már erről van szentesített törvény. A három javaslatot az alábbiakban ismertetjük:

Mozgósítottak családjainak támogatása.

A törvényjavaslat két szakaszból áll, amelyek a következők: Amíg nem tényleges szolgálatkötések és népfölkelők, akik mozgósítás következtében vonulnak be a hadsereghez és anyagi támogatásra szorulnak az állam saját eszközeivel köteles azok segítségére menni. Ugyanilyen megítélés alá tartozik az az eset is, hogy ha tartalékosok, vagy póttartalékosok kivételosen a békében hivatnak be tényleges katonai szolgálatra, csapatok hadilétszámra leendő kiegészítése céljából.

Eme törvény értelmében a családhoz tartozó a feleség, a törvényes utódok, az apa és anya, nagypapa, nagyné, a testvérek, após és anyós, a törvénytelen feleség, vagy törvénytelen gyermekek, ez utóbbiak csak abban az esetben, ha a Reichsrathban képviselt királyságokban és tartományokban rendes lakhelyük van, vagy ha osztrák, vagy magyar, illetve bosznia hercegovinai állampolgárságot, illetve tartományi illetőséget nyertek. A két utóbbi esetben csak akkor, ha ott analog intézmények révén viszonyosság gyakoroltatik. A törvény utasítása szerint a támogatás minden arra rászoruló részére *eltartási járulékból* áll és ha *lakkörre* is szorul, akkor az *eltartási járulék* felével megegyező lakkör is kap.

A hadiszolgáltatások.

Ez a törvényjavaslat azt mondja ki, hogy mozgósításkor és hadilétszám kiegészítésekor a honvédelmi miniszter munkásokat, vagy népfölkelőket és ha ezek száma nem lenne elég, *minden munkaképes férfi polgárt*, ötvenedik életévéig, hadi munkára igénybe vehet. Ez alól fel vannak mentve a szellemileg és testileg alkalmatlanok, a közhivatalnokok és lelkészek satöbbiek. A tartózkodási helyükön kívül mentesek az önálló gazdák, a gyár és ipartelep tulajdonosok és oly egyének, a kiknél különösen figyelemre méltó családi körülmények a családtagok távollétét nem teszik kívánatossá. — Szállító és forgalmi vállalatok személyzete köteles szolgálatban maradni, ha a vállalatot a katonaság igénybe veszi. A család olyan kárpótlást kap,

mint a behívott tartalékosok családjai. A katonai büntetőtörvénykönyv és fegyelmi eljárás lép érvénybe az ilyen munkásokkal szemben. Jármű, automobil, vasutak, távirat és telefon tulajdonosait személyzettel együtt igénybe veheti a hadvezetőség megfelelő kárpótlás fejében. Ingatlanokat kisajátítás után és utólagos kárpótlás fejében birtokába vehet a hadsereg, házakat szükség esetén lerombolhat, vagy átalakíthat és esetleg kisajátíthat. Élelmiszer tulajdonosok egyszerű felszólításra kötelesek tulajdonukat a legutóbbi három hónap átlagos árfolyama alapján átengedni. Ugyanez áll a takarmányra is. A közigazgatási hatóságok a honvédelmi miniszter felszólítására kötelesek a hadiszolgáltatásról gondoskodni és katonai karhatalmat is igénybe vehetnek.

A harmadik törvényjavaslat *lovak és szállítóeszközök állításáról* intézkedik és kimondja, hogy mozgósítási és csapatkiegészítési célokra azok tulajdonosai megfelelő kárpótlás mellett kötelesek állatjaikat és eszközeiket az államnak tulajdonul átengedni. Intézkedik a törvény a békében történő összeírásról, nyilvántartásról és kimondja, hogy az ellene vétők egy hónapi fogházzal büntethetők.

Ma délután két órakor az igazságügyi bizottság, három órakor a hadügyi bizottság tartott ülést és mind a három törvényjavaslatot tárgyalva azokat elfogadásra ajánlotta a képviselőháznak, amely a budget provizorium első olvasása után nyomban tárgyalni fogja azokat.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Bíró és ügyvéd póre.

— Megsértett aradmegyei bíró. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 29.

A legközelebbi napokban érdekes tárgyalás lesz az aradmegyei körösbírókényi járásbírószágon. A körösbírókényi járásbírószágot vezetője, *Szeőke* Lajos bíró rágalmazás miatt jelentette fel *Dénes* Jakab dr. körösbírókényi ügyvédet.

A rágalmazással vádolt ügyvéd elnöke a körösbírókényi izraelita hitközségnek, amelynek egyik ülésén olyan nyilatkozatot tett a járásbíróról, amelyért az szükségesnek látta a törvényes lépések megtételét. A nyilatkozat ugyan szűk körben és bizalmas formában hangzott el, azonban a bírónak mégis tudomásul adták ezt. *Dénes* dr. ugyanis kicsinyítő módon nyilatkozott *Szeőke*nek Pécskán eltöltött működési idejéről.

Ma délelőtt előzetes tárgyalás volt Körösbírókényben. Az ügyet tárgyaló bíró járásbíró ugyanis megpróbálta a felek között a békés kiegyenlítést, azonban ez nem vezetett sikerre. Így azután a legközelebbi napokban megtartják a nyilvános tárgyalást.

Értesülésünk szerint *Dénes* Jakab dr. védője *Krenner* Zoltán dr. más bíróság kiküldetését fogja indítványozni, mert szerinte a körösbírókényi járásbírószágot nem ítélték elfogulatlanul olyan ügyben, ahol a feljelentő a bíróság egyik tagja: *Szeőke* Lajos.

§ Érdekes sajtópör a háború miatt. *Berlinből* jelenti: A *Neue Gesellschaftliche Correspondenz* című berlini nyomatos hetilap bécai jelentés alapján a monarchia mozgósításáról hozott egy szenzációs közleményt. Hetilap este már megjelent a közlemény cáfolata a kormány hivatalos lapjában, a *Norddeutsche Allgemeine Zeitung*-ban, amely a sorok között élesen megítélte a közleményt, lelkiismeretlen szenzációjahajhászással vádolván őt. A N. G. C. szerkesztője most rágalmazás miatt sajtópört indított a kormány hivatalos lapjának szerkesztője ellen.

§ Pör a végrendelet körül. Schauer Ádám aradmegyei nagybirtokos első felesége leányára, Schauer Gizára végrendeletileg 36.000 koronát hagyott azzal, hogy a leány ezt az összeget nagykorúsága esetén veheti fel. Nemrégiben a leányt 20 éves korában atyja nagykorúsította s így az örökrészt a gyámpénztár kiutalta neki. Az elhunyt Schauernek rokonai, mint utóörökösök pörrel támadták meg ezt az intézkedést azt vitatván, hogy az eljárás az örökhagyó intenciójának kijátszása, mert a leány még nem töltötte be a huszonnegyedik évét. Az aradi törvényszék ma foglalkozott ezzel a pörrel s visszautasította kérésükkel a felpereseket. Az ítélet indoklása szerint a 36.000 korona javarésze mint törvényes örökrész amugy is megillette Schauer Gizát, másrészt örökhagyónak nem az volt az akarata, hogy a leány huszonnegyedik életévéig ne kapja meg örökségét, hanem az, hogy a pénz el ne feccserelessék és idegen kézbe ne jusson s így teljes irreleván az, hogy teljeskorúságának elérésével, vagy törvényes és szabályszerű nagykorúsításával vette fel a pénzt.

Kimélet az adózóknak.

— Teleszky miniszter az adótörvények szigoráról. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 29.

A nemzeti munkapárt ma este fél nyolc órakor Dániel Gábor báró elnöklése alatt értekezletet tartott, amelyen több tárgyat tárgyaltak le. Legelőször a kultuszminiszteri tárca költségvetését tárgyalták, amelyet Kammerer Ernő ismertett. Lukács György hozzászólásában két részletkérdésre hívta fel a vallás és közoktatásügyi miniszter figyelmét. Elsősorban az óvónők mielőbbi átlamosítására kérte a minisztert, azután arra, hogy a fővárosi és pestvidéki tanfelügyelőket az V. fizetési osztályba helyezze. Kijelentette Zichy János, hogy az óvónők kérdésével behatóan fog foglalkozni.

Hegedűs Lóránt ismerette a pénzügyi tárca költségvetését. Utalt arra, hogy milyen rendkívül nehéz, nyomasztó viszonyok között vette át a miniszter a pénzügyminisztérium vezetését, amidőn meg kellett küzdenie a katonai terhekkel, az új adórendszer életbe léptetésével és a hitelintézetek sorsával, amelyek hozzá fordultak segítségért. A miniszter ennek dacára megalkotta a családai pótlékról szóló javaslatot. Solymossy Ödön báró kéri a minisztert, hogy az új adótörvény végrehajtási utasításában utasítsa közegeit, hogy *kiméletesen bánjanak el az adófizetőkkel az első évben és hogy a miniszter az első évben a különféle pénzügyi büntetéseket ne engedélyezze.* (Helyeslés.) Teleszky János pénzügyminiszter biztosítja Solymossy Ödön bárót, hogy gondja lesz rá, hogy az adótörvények végrehajtása az első években is a lehető legsimábban menjen. Teljes tudatában van annak, hogy ilyen nagy változásoknak keresztülvitele simán csak úgy mehet, ha a közegek nem ragaszkodnak mindenben az írott szavakhoz, hanem igyekeznek magukat beleélni a törvény szellemébe egyrészt, másrészt igyekeznek alkalmazkodni az élethez, beleélik magukat az adózók helyzetébe és minden körülmények között igyekeznek arra, hogy lehetőleg mindent elkövessenek ebben az irányban.

Sándor János ismertette a nyugdíjtörvényt. Előadja, hogy a tanárok meg akarták tartani azt a jogot, hogy harminc év után teljes nyugdíjat élvezzenek, de amellet igénybe akarták venni a javaslat összes többi kedvezményeit is. A pénzügyminiszter rámutatott arra, hogy vagy megtartják a régi törvény alapján a harminc éves szolgálati időt, de nem kapják meg az új javaslat

kedvezményeit, vagy pedig egészében kívánják az új javaslatot. A miniszter kimutatta, hogy az új törvény a harmincöt éves szolgálat mellett több nyugdíjat biztosít a tanár részére, mint a régi, ezért a pénzügyi bizottság megnyugvással elfogadta az újabb kedvezményeket. Lukács György: A tisztviselők iránt való szeretettől és méltányosságtól igazán duzzadó javaslatra csak azt lehet mondani, hogy: *le a kalappal!* Több részletkérdést akar felvetni. A törvényhatóságok és rendezett tanácsú városokkal való viszonyosság csak úgy lesz igazán értékes ezek tisztviselőire, ha ezek záros határidő alatt az új törvény elveihez képest alakítják át nyugdíjszabályrendeletüket. Kérdi, nem lehetne-e a törvényjavaslatba erre vonatkozó módosítást felvenni.

Teleszky János pénzügyminiszter: A törvényjavaslatnak az a rendelkezése, hogy a rendezett tanácsú városok nyugdíjszabályzatot alkotni kötelesek, megfelel a nyarlon letargyalt városi törvénynek. Amennyiben szüksége mutatkoznék annak, hogy a törvényhatóságok szoríttassanak arra, hogy alkalmazottaik helyzetét a nyugdíj szempontjából javítsák, ez a belügyi kormányzat által eldöntendő külön kérdés, amely bizonyára meg fogja várni előbb a törvényhatóságok állásfoglalását.

Merénylet Tallián báró kastélya ellen?

— Szerbek különös mozgólódása Magyarországon. —

Saját tudósítónktól.

Arad, november 29.

A délvidéki szerbek nyugtalansága kezd romboló indulatokká fajulni. Mintha csak bizonyítani akarnák, hogy a bombavető komitáciknak, a gyilkos és kegyetlenkedő félvad szláv katonáknak nemcsak lélekben és verben, de a tettek propagandájában is testvérei. A könnyű szerb győzelmektől megrészegeedett hazai rációk már merényletektől se riadnak vissza. Torontálmegyében különösen perzselő a hangulat. Tallián Béla báró titkos tanácsos, volt földművelésügyi miniszter, akinek Torontálban nagy birtoka van, a napokban névtelen levelet kapott, melyben kifogástalan magyarsággal ezt írták:

Amilyen fényes most a kastélya, olyan véres lesz nemsokára. Kastélyát felrobbantjuk, lakóit megöljük és máglyára rakjuk őket a többi magyarokkal együtt, akik ezen a vidéken laknak és szidni merik a szerbeket.

A báró eleinte nem vette komolyan a fenyegetést. Vasárnap éjjel azonban több gyanús alak közeledett a törökkanizsai kastély felé. A béresek kislétek és körülbelül hetven vasvillával fölfegyverkezett szerbet láttak, akik több lövést tettek, aztán elmenekültek.

Szerencsére a golyók nem találtak, de Tallián rendeletére a vezredelmes éjszaka óta fegyveres béresek fölvaltva őrzik a kastélyt. Most nyugalom van Törökkanizsán. A névtelen levél írójának nyomában van a rendőrség. Állítólag vezető állásban lévő uriember a szerző és valószínűleg ugyanő lázította föl a szerbeket.

Mohács, november 29. Mohács valamikor hősi vértől pirosult, most csak az ott lakó szerbek hivalkodásától hangos. Az izgalom átsapott a kiskorúakra is, akik az iskolában két táborra szakadva tárgyalják az osztrák-magyar-szerb kérdést. Beslics János görög-keleti pap leánya, a tizéves Emilia a polgári leányiskolában kardoskodott gyermekes hevülettel a szerbek mellett és reprodukálhatatlan kifejezésre ragadtatta magát. Valahogy így mondta:

— Fújok a ti egész Magyarországotokra!

A magyar leányok fölháborodva kikergették az iskolából a magyaról megfélemedezett Emiliát. Másnap aztán különös fordulat történt. A pap leánya eldicsekedett a magyar leányok előtt, hogy *apja nagyon meg volt elégedve a magatartásával és jutalmul egy koronát kapott tőle.* Beslics János az eset kipattanása óta nem mutatkozik. A magyar intelligencia bojkottálta a papot, az iskolai hatóság pedig eljárást indított Emilia kisasszony ellen.

Egy szigeti kompon egy szerb munkás izgatni kezdett a sokacok között. Biztatta őket, hogy tartssanak össze a szlávokkal a magyarok ellen. A sokácok annyira fölháborodtak, hogy a szerbet be akarták dobni a Dunába. Csak a csendőrség akadályozta meg őket ebben a statáriális eljárásban.

Budapestről jelentik: A délvidéki magyarok rettenetes izgalomban élnek. *Pénzükkel és értéktárgyaikkal menekülnek.* Rengeteg sokan jöttek fel Budapestre, akik otthagyták mindenüket, csak a legértékesebb és könnyen elmozdítható vagyonukat hozták magukkal. Az izgatók nyíltan lázitanak a szerbek között, hogy fel kell lázadni a magyarok ellen, mert az egész vidék ugyanis nagy Szerbiává lesz. Az izgatónak munkája olyan eredménnyel jár, hogy a magyarok élet- és vagyonbiztonsága veszedelemben forog és közülük az idegeesebbek otthagyják otthonukat és menekülnek Budapestre.

VÁROS ÉS MEGYE.

A lóvasut megváltása. Ma délután ismét ülést tartott az a szűkebbkörű bizottság, melynek az a feladata, hogy a közúti vaspálya társaság által benyújtott, a személy és teherforgalomra vonatkozó adatok alapján a megváltási összeg nagyságára javaslatot tegyen a plenaris ülésnek. A bizottság, melynek ülésén Lócs Rezső tanácsnok elnökölt, ma nem végzett érdemleges munkát, mert mielőtt meg a megváltásnak fixsz árát próbálná kiszámítani, tudnia kell miképpen bonyolítsa le a város a közúti forgalmat a lóvasut megszűnése után, ismernie kell azt is, mennyibe kerül barmely üzem fenntartása, mert ehhez viszonyítva kell megmondania a törvényhatóságnak, mennyit ér a városnak a lóvasut megváltása. Tisztázandó minden irányban ez a kérdés, vajon az autobuszok szaporításával, vagy villamos vasúttal oldassék-e meg a probléma, vajon a teherforgalomra is be kell a városnak rendezkednie, hogy a megváltás rentabilis legyen, végül eldöntendő az is, vajon Ujaradra kiterjesztessék-e már, most a forgalom vagy ez az útvonal csak később veendő programba. A bizottság — mint megírtuk — birtokában van ama szerződéseknak is, melyeket a lóvasut egyes felekkel a teherszállításra kötött. Ene szerződések jogi természetét is meg kell vizsgálni és csak azután mondható meg, vajon a város magára vállalhatja-e azok teljesítését. A bizottság egyes tagjai magukra vállalták, hogy az itt említett kérdéseket külön külön tanulmányozzák és nyolc napon belül jelentést tesznek az elnöknek, aki újból ülésre hívja össze őket.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Lesz-e háboru?

— Oroszország a béke mellett. — Szerbia készülődése. — Nagyhatalmak békereményei. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Arad, november 29.

Senkisem akarja a háborút, mégis azt tapasztaltuk, hogy mindenki felháborodott azon a példátlan hetike vakmerőségen, amelyen Szerbia beszélt a kettős monarchiáról, Ausztriáról és Magyarországról s főképen Magyarországról. Egyes szerb lapok megírták, egyes szerb nyilatkozatok meg is mondták, hogy a szerbek vágyódása, álma és törekvése meg sem áll — Szeged előtt. Ez volna a határa a jövődő szerb államnak. Magyarország egész déli vidékét bevonták a maguk nagyzó aspirációi körébe, hozzáteszik azonban, hogy a szerbektől vidéken tárt karokkal és hozzánával fogadnák őket.

Ha Szerbia észbe nem kap és illő korlátok közé nem veti önértékét és nagyravágását, éreznie kell eleve a következmények egész komolyságát, a melyeket magára nézve földé. Ezt a célt szolgálja a monarchia akkor, a midőn elkészül minden eshetőségre. Azok a kivételes rendszabályok is, a melyekre nézve az osztrák kormány és a magyar kormány holnap fog kérni törvényes fölhatalmazást, intésül szolgálhatnak mindeneknek arra, hogy nem vesszük tréfára a dolgot s hogy végre a monarchia békétűrésének is van határa, s ezt a határt megóvándó tekintélye és népeinek mindenrendű érdeke, jövőjének biztosítása szabja meg.

De hát lesz-e háboru? Ez a kérdések kérdése, amelyre a publikum gyors, világos és lehető rövid választ kíván. Lesz-e háboru?

Nos, ilyen gyors és precizitással a kérdésre választ adni nem lehet. A háboru nem tőlünk függ, hanem Szerbiától és azoktól, akik Szerbiát biztatják, vagy negative szólva: Szerbiát le nem intik. Ma híre érkezik, hogy Szerbia összevonja csapatait az északi határán, tehát Magyarország és Bosznia felé. Másrészt nem érkezik híre annak, hogy a szerb csapatok megállottak Durazzó felé való útjukban. Ezek olyan hírek, amelyek kellemetlenül hatnak; de vannak viszont más jelenségek, a melyek nyugtató hatást tehetnek. Ilyenek az orosz cár békés intencióiról szólók. A legfontosabb az, hogy mi, Ausztria és Magyarország, megteesszük a kötelességünket, megállva szilárdan a mellett, a mit a monarchia fonos érdekének fölsimítottunk. A háborút elkertülni csak teljes harci készséggel lehet. Ez régi bevált szabály. A béke megóvásának leghatékonyabb eszköze a legkomolyabb előkészület a háborúra.

Ma érkezett híreink ezek:

Változatlan a helyzet.

Bécs: A helyzetet itteni politikai körökben nagyjában változatlanoknak tartják, dacára annak, hogy külföldön mindenütt a helyzet javulásáról beszélnek. A helyzet javulásáról szó sem lehet egyelőre, mindaddig, amíg a helyzet teljesen tisztázva nem lesz. Az osztrák magyar kormány eddigelé semmiféle tervezetet se kapott a külföldi nagyhatalmaktól. Ha ilyet kap, mindenesetre alapos megfontolás tárgyává teszi.

Békés szerb nyilatkozatok.

Prága, november 29. A Narodni Liszt belgrádi tudósítója beszélt a szerb kormány egyik tagjával, aki ezt mondta:

— Mindent meg fogunk tenni, hogy Európának annyira kielesedett helyzetét enyhítsük. Az adriai kikötő dolgában elfoglalt álláspontunkat meg fogjuk védelmezni, de ha egész Európa ellenünk fordul, akkor nem fogunk e miatt verekedni. Nem akarunk még egy háborút. Országunk nagyon ki-

csiny és nem bír el két háborút egymásután. Minthogy az európai közvélemény nem akar haladni a háborúról, ennél fogva mi szerbek meg fogjuk várni a békés döntést.

Belgrád, november 29. A félhivatalos Samouprava apallál a szerb sajtóhoz, hogy ne rontsa Szerbia érdekeit kihívó hangú fejtegetésekkel. A balkáni államoknak — úgy mond a lap — a mostani viszonyok között nincs okuk, hogy a napirenden lévő kérdések komplikálására törekedjenek. A balkáni népek érdekei megkövetelik, hogy törekvéseiket tárgyas érdekekkel támogassák. Ezek közé azonban abszurd fenyegetések és kihívások semmiképen sem tartoznak.

Páris, november 29. Itt meglepéssel és békereménnyel tekintik az általános európai helyzetet, mert Szerbia újabb állásfoglalásáról olyan hírek érkeznek, amelyek a béke fenntartását lehetővé teszik. A mai lapok megállapítják, hogy Szerbia engedett az Adria-kikötő kérdésében, úgy hogy Durazzó többé számításba sem jöhet a kikötő kérdésénél. Szerbia engedékenységét arra magyarázzák, hogy az osztrák-magyar monarchia rendkívül erőteljes fellépése után ez a balkáni állam aranyhidat keres a visszavonulásra.

Belgrád: A Stampa erőiesen szembeszáll azzal a váddal, hogy Szerbiának katonai szempontból kell az adriai kikötő. Épen gazdasági érdekről van szó és ha Szerbia gazdaságilag fennáll, miután kikötőt kap az adriai tenger partján, nagy érdeke a szomszéd monarchiának, mert ily módon a két állam között sokkal élénkebb kereskedelmi viszony fog kifejlődni.

Oroszország békét parancsol?

Berlin, november 29. Diplomáciai értesülés szerint az orosz kormány kijelentette, hogy Belgrádban erős nyomást fog gyakorolni, hogy így Szerbiát békéltetőbb viselkedésre bírja.

Pétervár: A kormányhoz közel álló lapok sugalmazott cikkekben hangoztatják Oroszország békeszeretét és egyértelműen írják, hogy a cár épenugy, mint eddig, ezentúl is rendíthetetlen megmarad amellett, hogy fenn kell tartani az európai békét. Ennek megfelelőleg utasította belgrádi követét, hogy a szerb kormánynak mérsékletet tanácsoljon és tudassa vele, hogy Oroszország a többi nagyhatalmakkal vállvetve akarja a békekötés után a vitás kérdéseket elintézni.

Pétervár: Az orosz külpolitika nyugodtan ítéli meg a nemzetközi helyzetet és általános az a vélemény, hogy a szerb-osztrák-magyar konfliktus békésen fog elsimulni. Az adriai kikötő kérdése nem súlyosbodott az által, hogy Szerbia elfoglalta Durazzót, mert a nagyhatalmak arra az álláspontra helyezkednek, hogy az ő jóváhagyásuknak semmi sem prejudikál.

Magdeburg: Pétervárról jelentik a Magdeburger Zeitungnak: Noha nem adtak ki hivatalos közleményt Thurn-Valssasina osztrák-magyar bécsi nagykövetnek az orosz cárnál történt audienciájáról, mégis kiszivárgott, hogy az osztrák-magyar nagykövet közölte a cárral Ausztria-Magyarország legutolsó követeléseit az adriai kikötő kérdésében és kérte a cárt arra, hogy érvényesítse befolyását Belgrádban, hogy a szerb kormány tartsa tiszteletben Ausztria Magyarország megmásíthatatlan feltételeit. A cár

rendkívül kegyesen fogadta Thurn grófot és azt a reményét fejezte ki, hogy békésen fog elsimulni minden vitás ügy.

Szerbia harcra készül.

Belgrád, november 29. A hadügyi kormányzat a legnagyobb erőfeszítéseket teszi, hogy új hadsereget teremtsen. A két következő évfolyam újoncát már behívták, ugyiszintén valamennyi tartalékos tiszt, katonaeorvos és katonai tisztviselő megkapta a behívó parancsot. A szerb kormány nem teljesítette a bolgár kormánynak azt a kérését, hogy újabb szerb csapatokat küldjön a bolgárok harcterére. Ellenben a Monasztirnál fölszabadult összes csapatokat és az első és második korosztály tartalékosait az északi határra irányították. Hír szerint a boszniai határon szerb bandák gyülekeznek. Ezek a föltűnő intézkedések eljuttatásában vannak a hivatalos nyilatkozatokkal, amelyekkel a szerb kormány a hozzá intézett kérdésekre kijelentette, hogy alaptalanok azok a hírek, amelyek szerint szerb csapatok Ausztria és Magyarország határai felé indulnak.

Belgrád, november 29. Napok óta Belgrád régi vára lázas munka színhelye. Több száz török fogoly, szerb tisztek vezénylete alatt, éjjel nappal zárt várkapuk mögött dolgozik. Tiszti körökből értesültem, hogy a várhegyet aláaknázták, azzal a céllal, hogy amikor a csapataink a várba benyomulnak, villamos vezetékek segítségével a várhegyet felrobbanthassák. A kereskedők, tisztviselők és iparosok a kormány rendelete folytán nagyrészt már Nisbe és Ljeskovácsba áthurcolkodtak, a többiek minden előkészületet megtettek ebben az irányban. A lakosság átszállítására naponként nyolc vonat közlekedik Belgrád és Nis között.

A hatalmak akciója.

London, november 29. A Daily Telegraph illetékes helyről arról értesül, hogy a hatalmak között eszmé váltás folyik a konferenciáról. Németország és Anglia teljesen egyetértének ebben a dologban, de az itt székelő külföldi diplomaták valószínűbbnek tartják kongresszus összehívását. Annak ellenére, hogy a szerbek tegnap délután megszállták Durazzót, az itteni lapok mégis optimisztikus hangon nyilatkoznak. A Daily Telegraph párisi értesítése szerint Szerbia be fogja érni azzal, ha szerződészerűen megállapított jogot nyer egy kikötőre a függetlennek nyilvánítandó Albániában.

London, november 29. A Daily Telegraph illetékes forrásból megcáfolja azt a hírt, hogy Poincaré Ausztria és Magyarország és Szerbia között közvetíteni akar.

Berlin, november 29. Grey angol külügyminiszter újabb javaslataival szemben a német kormány álláspontja — mint azt beavatott helyről jelentik — azonos lesz Bécs és Róma magatartásával, azaz a német kormány ugyanolyan választ fog adni, mint a bécsi és római kormány. A hármasszövetség hozzászólására tehát csak akkor kerül a sor, ha Bécs véleményét nyilvánított Grey javaslataival szemben.

Jelentés Prohászka konzul ügyéről.

Bécs, november 29. Prohászka konzul távirata már majdnem teljesen megérkezett, minthogy a sifferes szövegnek elolvasása hosszabb ideig fog tartani, s minthogy a jelentésben sok olyan dolog van, amely Prohászka esetével semmiféle összeköttetésben nincsen, ennél fogva a jelentést csak holnap fogják nyilvánosságra hozni. Már most hallatszik, hogy a jelentés a szerb kormánynak nézve nagyon kedvezőtlen. Edl konzul egyelőre Üszkübben marad.

Bécs: Edl konzul távirati jelentése még most sem egész terjedelmű, de az eddigiekből is kiderül, hogy Jankovich tábornok és sok szerb tiszt Prizrendbe való bevonulásakor meggyalázó merényleteket követtek el a konzulátus épülete

ellen, amelyen pedig az osztrák-magyar monarchia lobogója lengett. Súlyos vétséget követtek el a monarchia képviselője ellen is. Talán holnap abban a helyzetben lesz a külügyminisztérium, hogy közzé lehet tenni a konzul jelentését azzal a jelentéssel, hogy utasította a külügyminisztérium a monarchia belgrádi követét, hogy Ausztria-Magyarország nevében Pasic miniszterelnöktől elégtételt kérjen.

Bécs: Prohászka jelentését csak akkor fogják közzétenni, ha Édi Konzul, akit táviratilag visszahívnak, személyesen megtette a jelentést a külügyminiszternek.

Belgrád: A lapok nyilvánvalóan a kormány inspirálására közlik, hogy igaz az, hogy Prohászka konzulon sérelem esett Prizrendben, de ennek nem a szerbek, hanem a katolikus albánok az okai és a szerb kormány megfogja torolni a sérelmet.

Kompromisszum, vagy közép út?

Bécs, november 29. Német lapokban egy idő óta sokat emlegetik azt a „középutat“, amely a szerb kikötő-kivánság és a monarchia érdekei között kompromisszumot alkothat. A feltevésben észrevehető az ellenmondás a monarchia ismételt és máig is fennálló kijelentésével szemben, amely szerint kompromisszum lehetősége szóba sem jöhet. Szerbia kivánságai, mint ismeretes Albániára és három albán kikötőre irányulnak. Ezzel szemben a monarchia hivatalos politikája tiltakozik Szerbiának az albán Adria part felé terjedő területi gyarapodása ellen. Ami azonban a kereskedelmi érdekeket illeti a szerbek kikötő-kivánságának, a monarchia mársajtójában és egyébként is kifejezést adott annak, hogy minden töle telhetőt megtesz az ilyen szerb óhajok érvényesülése érdekében. Szerbia Bosznián, vagy ha kellő területi biztosítékokat állapítanak meg, Albánián át is szabadon szállíthatja áruit és folytathat exportkereskedelmet a tenger felé egy ott nyelendő kereskedelmi kikötőbe. Ha a sokat emlegetett „középut“ azt jelenti, hogy Szerbia kereskedelem-politikai és a monarchia politikai érdekei a kikötő-kérdésben ilyen természetű összeegyeztetésre találnak, akkor lehet középutról beszélni, egyébként azonban nem.

Visszatartott szerb löszerek.

Szabadka: A szabadkai füzletvezetőség ma táviratot kapott, hogy a napokban, esetleg még ma nagyobb mennyiségű löszér és löszállomány érkezik belgrádi rendeltetésre ide. A hivatalos távirat meghagyja az üzletvezetőségnek, hogy a Szerbiának szóló szállítmányt vissza kell tartani.

Albánia függetlensége.

Róma, november 29. A Corriere d'Italiának jelentik Valonából: Izmail Kemál az albán előke-lőségeket rabirta arra, hogy azonnal proklamálják Albánia függetlenségét és hogy az országot Ausztria és Magyarország és Olaszország irtalmába ajánlják. Az alkotmányozó gyűlést Elbasszánba hívták össze.

Trieszt, november 29. Garacucchi, az albán nemzetgyűlés titkára Izmail Kemál megbízásából Valonából a következő táviratot küldte: A nemzetgyűlés, amelyben Albánia valamennyi vidékéről való delegátusok vannak, felekezeti különbség nélkül, ma Valonában Albánia függetlenségét proklamálta és az ideiglenes kormány elnökévé Izmail Kemál bégét nevezte ki.

Róma, november 29. A Stefánia-ügynökség jelenti Valonából tegnapi kelettel: Az albán delegátusok, kik Izmael Kemál bég elnöklésével Viora előkelő albán férfi házában összegyűltek, proklamálták Albánia függetlenségét. A lakosság nagy lelkesedése közben kitűzték az albán zászlót. A lakosság hosszú menetben nemzeti dalokat énekelve, Olaszország és Ausztria és Magyarország

konzulátusai elé vonult, ahol viharos ovációt rendezett.

Róma: Az Albán kérdésben a nagyhatalmak egyetértének. Albánia kérdése Olaszországra nézve elsőrangú gazdasági és politikai fontosságú, tehát logikus, ha Olaszország Ausztria-Magyarországgal egyetértően jár el, amelynek elhatározott szándéka volt elejétől fogva, hogy Albániát önállóvá teszi. Pedig vannak olyanok bőven, akik azt mondják, hogy Olaszországnak elleneznie kell az albán autonómiát, mert Ausztria-Magyarország úgy kívánja, hogy Albánia autonómiája biztosítható.

Belgrád: Hivatalos szerb forrásból tendenciózus koholmányoknak mondják a lapok ama jelentéseit, mintha a szerb csapatok kegyetlenkedéseket követtek volna el az albánok ellen. Megállapítható, hogy az albánoktól lakott vidéken a szerbek voltak kitéve az albánok mindennemű bántalmazásának.

Belgrád: Pasic miniszterelnök ma Üszkűbbe utazott. A harmadik szerb hadsereg makacs küzdelmet folytatott Kleiznél az arnautákkal. Ezt a helységet megszállták és ezzel a lojumeni albán lázadás le van verve. Az albánokat lefegyverezték.

Durazzó megszállása.

London, november 29. A Daily Telegraph jelenti Durazzóból tegnap este öt órakor földolt távirattal: A szerb csapatok épen most ellendállás nélkül megszállták Durazzót. Miután a Graf Wurmbrandt Lloyd gőzös, mely dróttalan táviróállomással bir, elutazott, innen távirati értesítést nem lehet többé küldeni.

Felgyújtott szerb szerkesztőség.

Szerajevó, november 29. A Szrpszka Rijeca szerkesztőségét, kiadóhivatalát és nyomdáját szerdára virradó éjjel ismeretlen tettesek felgyújtották. Ez a lap a balkáni háború kitörése óta a leghevesebb hangon gyaláza a törököket. Természetes, hogy a szerajevói mohamedánok gyűlölettel és fájdalommal eltelve olvasták a támadásokat. A gyújtogatás alighanem mozlimok műve. Amikor a tűzoltóság oltani kezdett, az égő ház köré gyülekezett tömeg kettévágta a tömlőket, úgy, hogy az oltás órák hosszat lehetetlen volt. A szerb lap háza földig égett. Hat mohamedánt gyújtogatás gyanúja alatt letartóztattak.

Mozgósítás — Svédországban.

Stockholm, november 29. A külföldön elterjedt riasztó hírek folytán a kormány elrendelte, hogy a Stockholmnál és Karlskronánál álló flották oszlojanak fel és egy flottává összevonva, menjenek a nyugati partra. A keleti partvédelemre szánt hadihajók teljes felszerelésben elindultak Gothenburgból. A Stockholmban állomásozó páncélos hajók, torpedónaszádok és torpedóuzók utban vannak nyugat felé. A tengerészeti akadémiát feloszlatták, mert az összes növendékeket tiszti szolgálatra a hajók fedélzetére rendelték.

Conrad hadseregfelügyelő utazása.

Bukarest: Hötendorfi Conrad délután két órakor a királynál ebédelt. Délután Avarescu román vezérkari főnökkel tanácskozott. Hötendorfi Conrad holnap megjelenik a Szent József templomban a király nővérének Flandriai grófnőnek elhunyt alkalmából megtartandó gyászistentiszteleten.

VIDÉK.

Kinevezés. A m. kir. földművelésügyi miniszter Kerényi Zoltán okleveles erdőmérnököt a léppai erdőmérnökséghez m. kir. erdőmérnökjelöltnek nevezte ki.

Uray báró

eltűnt pénztárcája.

— Keglevich gróf mellényéből kiesett ezresek. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, november 29.

Ma éjjel a Szerecsen utcában lévő Palais de Danse mulatóhelyen kezdődött és a rendőrségen folytatódott a következő eset:

Este belátogattak a helyiségbe Keglevich Pál gróf és Uray János meg Gyula bárók, akik, miután végignézték az előadást, szepareba mentek, ahol pezsgőztek. Persze, mint ilyenkor már szokásos, nem maradt el a női társaság sem és három leány társaságában igen vígan és gyorsan telt el az idő. Reggel négy óra felé a leányok eltávoztak és fél óra múlva Uray János báró fizetni akart. Testvére, Gyula rászólt, hogy ne törődjék a dologgal, mert majd ő kifizeti a számlát. Ki is ment a szeparebából, hogy kün a fizető-pincérrel elintézzze a dolgot.

E közben Keglevich Pál gróf hajadonfővel lement az utcára, ahol kis ideig sétálgatott. Amikor visszatért a társaság, szedelőszkodni kezdett és öltözködés közben Uray János báró ijedten konstataulta, hogy eltűnt a pénztárcája, közel kétezer koronával. Keresték, kutattak, de nem találták, az izgatottság mind nagyobb lett, a heveskedés egyre erősebb, mire Keglevich gróf rászólt Uray János báróra, hogy minek is hoz annyi pénzt ilyen helyre, ahol tudja, hogy lopni szoktak.

Adler Sándor, a szeparé pincére tiltakozott ez ellen az állítás ellen. Kijelentette, hogy náluk nem lopnak és fölszólította a társaságot, hogy menjenek együtt a rendőrségre és ott tisztázzák a dolgot. Ekkor már erősen reggeledett.

Kocsira ültek valamennyien és behajtottak a főkapitányságra, ahol meglehetősen nehezen ment az eset kibogozása, mert Keglevich grófnak erősen megátszott meg az éjszakai pezsgős mulatozás hatása. A vizsgálatot vezető Bartliffy fogalmazó végre elrendelte, hogy hozzák be azokat a leányokat, akik az éjjel a társasággal mulattak. Ezeket be is hozták és az előszobában varakoztak, míg kihallgatásukra került a sor. A jókedvű Keglevich gróf közejük ült és közben leesett a kalapja. Utána hajolt, hogy fölvegye és ekkor a hónalja alól a mellényéből bankócsomót esett le a földre. Az előszobában lévő detektív odaugrott, ratette lábát a pénzre, amelyet azután fölvetett és bevitte a vizsgálatot vezető fogalmazónak, akinek jelentette a dolgot.

Ez az epizód új fordulatot adott a vizsgálatnak. Adler pincér már kihallgatásakor jegyzőkönyvbe diktálta azt, hogy a pénz csakis Keglevich grófnál lehet. Most Keglevich gróf erősödött, hogy a pénz, a mely annyi volt, mint az eltűnt összeg, az övé. Uray Gyula báró erre kijelentette, hogy hiszen ezt igen könnyen konstataálni lehet. Tegnapi — ugymond — a testvérevel együtt az ügyvédjüknél voltak, ott pénzt vettek föl egyenlő részletben és tudja a bankjegyek számát. Az összehasonlítás megtörtént: az Uray báró pénze volt.

Keglevich Pál gróf nadrágja hátsó zsebéhez kapott. Azt hitték, öngyilkos akar lenni, hozzáugrottak és lefoglák.

Bartliffy fogalmazó nem tudta mit csináljon. Egyedül nem akart intézkedni, felment tehát a főkapitány lakására és felköltötte Boda Dezsőt. Reggeli fél hét óra volt. A főkapitány látta, hogy a gróf is, Uray János báró is alig tudnak magukról. Hazaküldte tehát az éjjeli kaland szereplőit aludni. A nyomozás természetesen folyik, hogy világosságot derítsen a rejtélyes ügyre. Valószínű, hogy Keglevich Pál gróf mámoros fővel csak egy rosszul sikerült viccet követett el. Egy rossz viccet, amelynek következménye — előre láthatólag — aszanatórium lesz.

TANÜGY.

(—) Pályázat tanítónői állásra. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Alsókamarás községben megüresedett római katolikus tanítónői és Fakert községben megüresedett római katolikus kántortanítói állásra folyó évi december 15-iki lejáratú pályázatot hirdet.

Egy aradi ur háborus tapasztalatai.

(Prohászka konzul megmentője. — Látogatás egy belgrádi milliomos kórházában. — Az öldöklés borzalmai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 29.

Minden képzeletet fölülmuló kegyetlenségek, vérengzések történtek a Balkánon hetek óta folyó háboruban. A véres krónikák sötét lapjait most egy aradi ur elbeszélése alapján gyarapíthatjuk. Pollák Vilmos ismert aradi szénnagykereskedő üzleti ügyben napokig Belgrádban tartózkodott és ma hazaérkezett. Pollák rendkívül érdekes részleteket mondott el nekünk, olyan intimításokat, amelyeket eddig sehol se olvastunk s amelyeket részint közvetlen tapasztalatai, részben megbízható előadások alapján mond el a következőkben:

— Belgrádban Csirkovics Dusan dús gazdag szénnagykereskedőnél voltam, akivel üzleti összeköttetésben állok. Nagyon elcsodálkoztam, amikor szép palotájában kerestem őt. Nem először voltam nála, de mondhatom máskor egészen más képen találtam szép nagyvárosi házat. Palotájában ugyanis betegeket találtam. Kérdésekre elmondták, hogy a Csirkovics család nem messze egy kis bérházban lakik. Fölkerestem kis lakásában Csirkovicsot, aki elmondta, hogy hetekkel ezelőtt költözött ki palotájából, amelyet kórházzá alakított át.

— De ne gondolja, hogy egyedül vagyok Belgrádban, aki ezt teszem. Szerbia minden jómódu embere, ha másképpen nem, így áldoz hazájának. Mivel kevés kórházunk van, nagy lakásainkat átalakíttatjuk beteg házakká. Az én palotámban harminc beteg fekszik, akiknek számára Herkules püzdöről egy orvost és két ápolónőt hoztattam a saját költségemen. A kórházat is az én költségemen szereltem föl.

Azután átmentünk Csirkovics kórházába, a melyben egy már nem épen fiatal magyar orvost találtam. Elmondta, hogy szép honoráriumot kap s mindaddig ott marad, amíg szükség lesz rá. A nevét se Csirkovics, se az orvos nem akarta elárulni. Azután bevezetett az egyik szobába, a melyben hatan fekvettek, jobbára fiatal emberek. Csodálkozva láttam, hogy valamennyinek be van kötözve az arca.

— Talán összeszurkálták őket? — tudakoltam.

— Nem — felelte Csirkovics — ezek a hires kumanovói ütközetben vettek részt. Elmondták nekem a fiuk, hogy ott rettenetes csata volt. Ennek a hat katonának az arca van összeharapdálva. A kumanovói csatában ugyanis formálisan öltöttek a törökökkel és arnóttakkal. Harcos harcos ellen ment és órákig birkóztak, közben pedig a törökök a szó szoros értelmében összeharapdálták ellenfelük arcát. A másik szobában volt két legény, akik ugyanebben az ütközetben két-három golyót kaptak a combjukba. El akarták altatni őket, amikor a golyót kivették, de a katonák nem engedtek: „Ha láttuk — mondták — hogyan mentek be ezek a golyók, azt is látni akarjuk, hogyan jönnek ki. És nem lehetett rávenni őket, hogy az elaltatásba beleegyezzenek.

Azonban legérdekesebb volt a betegek között az a kapitány, aki Juresovicsnak nevezte magát. Ez a kapitány résztvett abban a kisebb ütközetben, amely Prizrendet a szerbek kezére juttatta. A kapitány néhány nappal a Prizrendbe való bevonulás után megsebesült és Belgrádba szállították. Természetesen Prohászka konzul rejtelmes ügyéről kezdtem beszélni Juresovics kapitánnyal. Nehezen akart róla szólni.

— Ha épen tudni akarja — mondta a kapitány — *Prohászka életét én mentettem meg.* Prohászka nagyon furcsán viselkedett a szerbekkel szemben. A törökök bemenekültek az osztrák magyar konzulátus portájára. A mi földűhöz dött katonáink utánuk rohantak és minden tiltakozásunk hiába való volt: a menekülő törököket nem tudtuk megvédelmezni; szegények sok inzultust szenvedtek el ebben az udvarban. Amikor Prohászka ezt látta, a dühtől elsápadva a lakása folyosójáról lövöldözni kezdett a szerb katonákra. A mi legényeink ezt látva, odarohantak és bezárták a konzult a lakására, de amikor szitkozódni hallották, többen utána futottak. Két szerb katona a szoba padlójára lőtte és taposni kezdett rajta. Az egyik legény szuronyával átdöfte a konzul jobb combját s már a másik is feléje szurt, amikor én odaugrottam és ellöktem a két katonát. Prohászka napokig súlyos betegen feküdt. Ő volt az oka, hogy megsebesült, mert megsértette a nemzetközi jogot.

Tisza István a klotür ellen.

(Az országgyűlés új házszabálya.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 29

A házszabályrevízió céljából kiküldött bizottság ma délután tartotta meg alakuló ülését, amely elnökké Tisza Istvánt grófot, előadóvá Darvai Fülöpöt választották meg.

Tisza István azt az indítványt tette, hogy küldjenek ki egy albizottságot, amely az új házszabálytervezetet kidolgozza. Ebbe a bizottságba beválasztották Tisza István grófot, a képviselőház két alelnökét, Beöthyt és Jankovicsot, Darvai előadót és Vadász Lipót képviselőt. Együttal Tisza annak a reményének adott kifejezést, hogy az albizottságnak január közepéig sikerülni fog az új házszabálytervezetet a bizottság tagjai előtt megismertetni, úgy, hogy a bizottság ezt február közepéig letárgyalhatja, miután a kormány még karácsony előtt beterjeszti a választói reformot, melyet a képviselőház nemsokára tárgyalni fog. Ezzel az ülés véget ért.

Az ülés után a képviselők egy darabig még együtt maradtak s fesztelenül elbeszélgettek és itt Tisza István a házszabályrevízióról elmondotta véleményét:

— Nézetem szerint — úgy mondotta — egy szerves házszabályrevíziót kell alkotni. Ebbe fel kell venni a régebbi házszabályokból mindazt, ami hasznos és üdvös és természetesen a lex Vadászból is mindazokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek. De természetesen az utóbbiakat nem egy paragrafusba, hanem elosztva. Nézetem szerint meg kell változtatni az intézkedéseket az újonnan megválasztott képviselőház megalakulásáról, mert abszurdum, hogy egy korlátnök hetekig vezesse a képviselőház tanácskozásait. Hasonlóképpen az elnök fegyelmi jogáról szóló intézkedéseket is alaposan körül kell írni. Ezt úgy gondolom, ahogy Návay Lajos néhány héttel ezelőtt egyik beszédében kifejtette, hogy tudniillik az elnöki hatalmat fokozatosan kell fejleszteni és alkalmazni. Nézetem szerint az új házszabályból minden neme a klotürnek eleve kilegyen zárva, ami természetesen nem gátolhatja meg azt, hogy például az évenként visszatérő költségvetés tárgyalását illetőleg egy bizonyos, de hónapokra kiterjedő prekluzív terminust ne tüzzenek ki. Ennek a prekluzív terminusnak hónapokra való kiterjesztése a képviselőket megvédi attól, hogy esetleg ne szólhasanak a költségvetéshez. Mindennemű klotürt azonban kizártnak tart, mert a házszabályrevízióknak nincs más célja, mint a rend és a tárgya-

lások rendes menetének biztosítása és a többség akaratának érvényre juttatása.

A képviselők Tisza nyilatkozatait nagy figyelemmel kísérték és élénk helyesléssel fogadták.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

Heti műsor:

Szombat: A svihakok, operette.

Vasárnap: Délután: Ábrahám a menyországban, operette. Este: A sárga csikó, népszimű.

* A Kölcsey-egyesület felolvasása holnap, szombaton délután 5 órakor kezdődik a városházán a következő műsorral: 1. Az orvosi tudomány hajdan és most. Elmondja Zimmermann Károly dr. 2. Novella. Irta és felolvassa Réti Ödön. 3. Új versek. Irta és felolvassa Grallertné Martiny Hilda.

* Országos iparművészeti kiállítás Aradon. December tizedikén nyílik meg az első országos iparművészeti kiállítás Aradon. Az a nagy siker, amelyet Weisz Leó szalonjában rendezett képtárlatokkal elért, biztatta a buzgó műkereskedőt arra, hogy a magyar iparművészet alkotásait épen a legkiválóbb és európai hírű magyar iparművészek kollekciójában bemutassa Arad város műpártoló közönségének. Magyar vidéki városban ez az első nivós iparművészeti kiállítás, amelyen csupa értékes, nagy műbecsű, karácsonyi ajándéknak alkalmas tárgyat gyűjtöttek össze. Az iparművészeti kiállítás nivóját a résztvevők nevével kívül az is biztosítja, hogy rendezésére Jankó Gyula fa- és fémipariskolai tanárt sikerült megnyerni.

* Bocskay Béla cabaretje, mint tudomást szereztünk róla, az egész megyében óriási sikerrel tartott előadásokat. Világosan csütörtökön működött a kis bohém társaság és valósággal eskütávisba hozta a közönséget remekül előadott műsorával. A két kis Görlicz gyerek speciális hangszerükön művésziiesen játszott, Bocskay kiűnő konikus hahotára fakasztotta a halgatóságot, Rónay Ica bájos cabaré művésznő kedvesen előadott kupléival sok tapsot aratott. Szombaton és vasárnap Lippán fogják szórakoztatni a közönséget.

* Az aradi Culp hangverseny jelentősége. Az isteni tehetség, a tiszta, valódi művészet ma már nemcsak babérokat, hanem aranyakat is szerez. Példa erre, a többi kiválóságokkal együtt Culp Julia is, aki több millió márkának boldog tulajdonosa. Csodás szépségű hangja, páratlan művészete juttatta ehhez a nagy vagyonhoz és Culp Julia most már ahhoz a ponthoz ért, hogy a dus földi javak birtokában a közel jövőben végkép megválíék nagy sikereinek és hódításainak színteréről. Culp Julia még eleget tesz amerikai kötelezettségének — amely újabb fél-milliót jelent számára — s azután végleg visszavonul Berlin melletti gyönyörű tuzskulánumba. Az aradi hangverseny Culp Juliának utolsó magyarországi fellépte. Ezzel búcsút mond Magyarországnak, ahol annyi sok és nagy sikert aratott. Culp Juliának ez az elhatározása csak most jutott nyilvánosságra s így az aradi hangversen — mint a nagy művésznőnek utolsó magyarországi fellépte — sokat nyert értékben és jelentőségben. Az aradi hangversenyt óriási érdeklődés előzi meg, ugyanígy, hogy a jegyeket árusító Kerpel cég csaknem az összes jegyeket eladta s már csak korlátozott számú jegyek állanak a közönség rendelkezésére.

* Keményffy Jenő képművészeti kiállítása iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg. Weisz Leó emeleti szalonját nap nap után nagy közönség látogatja s a legnagyobb érdeklődéssel szemléli Keményffy csodálatos finomságu, művészi képeit.

* A dinamit halál. (Az Apolló nagy slágere.) A dinamithalál igazi mozi dráma. Ami érdekeset, izgatót és szépet nyújthat a kinematográfia, azt megtaláljuk ebben a darabban. Frank mérnök boldog házasságáról szól a dráma, amely holnap, szombaton és vasárnap marad még műsoron változatos új képekkel együtt.

177
* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180 hangjeggy 2 kor. 40 fill.-ért kaphatók kölcsönzésre Kerpel László kölcsönzőintézetében, Aradon.

* A szinigazgató közleményei. A sárga színű című népszínmű kerül színre vasárnap este az aradi színházban. Csepregy Ferencnek eme kiváló darabja a népszínművek legjobbjai, tele melegséggel, hangulattal. — *Az ostrom.* Művészi színdarabja lesz a jövő színházi hétnek. Színre kerül Bernstein világ-híres drámája, Az ostrom. Három hete szakadatlanul készült rá a drámai személyzet és most folynak az utolsó próbák, hogy a premier minden tekintetben kifogástalan legyen. A főbb szerepeket Heppesné, Nógrádi Malvin, Szendrey Mihály, Várnay, Delli, Hajdutska és Merold játsszák. — *Lili kettős szereposztásban.* Lili már jó régen nem játszott az aradi színházban. Most teljesen új betanulással készül az operett-személyzet ennek a kiváló operettnek a reprizére, melynek az a speciális érdekessége is lesz, hogy kettős szereposztásban kerül előadásra. Az egyik szereposztásban kedden kerül színre, főszerepekben Kállay Jolán, Balázssal, Dellivel, Győzővel és Várnayval, míg a második előadás főszerepeit Diósy, Huszár, Polgár és Berregi dr. játsszák. Ugyancsak kettős szereposztással fog a közel jövőben színrekerülni az *Eva*, a *Tengerész Kató* és a többi új operettek.

A nagyhatalmak a gyors békekötésért.

— Bolgár engedmények. —

Saját tudósítónktól.

Arad, november 29.

A békétárgyalások.

Szofia: A csatlódzsa békétárgyalások folyamán a törökök nagyon követelődően viselkednek, a mi alighanem arra fogja bírni a szövetségeseket, hogy folytassák a hadjáratot. Egy hírlap-író megkérdezte Todoroff igazságügyminisztert, vajon van-e kilátás megegyezésre, mire Todoroff vállvonogatással válaszolt. A hírlapíró ebből azt következteti, hogy a pénzügyminiszter nem túlságosan optimista.

Szofia: Itteni illetékes helyen megcáfolják azokat a híreszteléseket, hogy a bolgár kormány túlzott követelése miatt a fegyverszünetre vonatkozó tárgyalások megfognak hiúsulni. Egyelőre nincs szó békeltételtől, csak fegyverszünetről.

Berlin: A *Lokalanzeiger* nek táviratozza Konstantinápolyból, hogy a bolgárok a békétárgyalások során engedményeket tettek volna a törököknek annyiban, hogy a Drinápoly—Kirk kilissze—Degeagacs vonalat ismerték volna el az újhatár gyanánt Bulgária és a törökök között.

Konstantinápoly: Az Ikdám jelenti: a londoni, párisi és pétervári török nagykövetek közölték a portával az angol, francia és orosz külügyminiszterek kéréseit, melyek oda irányulnak, hogy a porta érdeke gyors békekötést kíván. — Ha a háború folytatása esetén Európában konfliktusok törtenének, ezek Törökországra nézve nem végződnek kedvezően. — A hármas entente hatalmai a Balkán államoknak is tanácsolták, hogy kössenek békét és ne ragaszkodjanak túlzott követeléseikhez, mert Törökország a békét akarja, hogy katonai presztízse és nemzeti érdekei épségben maradjanak.

Konstantinápoly, november 29. A lapok szerint Szawov tábornok bolgár megbízott és Nazim pasa találkozása igen szívélyes volt tegnapelőtt. A parancsnokok olyan szavakkal üdvözölték egymást, amelyek történelmileg emlékeztetnek.

Konstantinápoly, november 29. Az Ikdám értesítése szerint a monasztiri török helyőrség maradéka két parancsnok vezetésével Janinába vonult, hogy egyesüljön az ottani helyőrséggel.

Hadihajók Konstantinápoly előtt.

Berlin: Konstantinápolyból jelentik: A nagykövetek abban állapodtak meg, hogy a partra szállított haditengerészeti különítményeket csak a békekötés után rendelik vissza a hadihajókra. A német nagykövét intézkedése abban állott, hogy a Gröben páncélos legénységét, amely az őrszolgálatot végezte, kicserélte a Vineta csapataival.

Berlin: A német birodalmi ülésen a liberálisok ama kérdésére, hogy a német hadihajók hogyan gondoskodtak a szaloniki németek védelméről, Lehmann titkos tanácsos ezt válaszolta:

— Eddig nem merültek fel olyan szimptómák, amelyek német állampolgárok életét és vagyonát veszélyeztették volna. A jövőre nézve azonban történtek olyan intézkedések, amelyek minden garanciát magukban foglalnak arra nézve, hogy a németek élet- és vagyonbiztonsága miatt tett gondoskodás felesleges legyen. Ha vá-

ratlanul kiélesedik a helyzet, akkor a velük barátságos hatalmak konzulai igénybe vehetik.

Mi történik Drinápolyban.

Szofia: Az a tűz, amely a napokban Drinápolyban a Szelim szultán mecset körül fekvő részében kiütött, állítólag óriási károkat okozott. A város házai nagyrészt fából épültek és egész utcások váltak hamuvá.

A fényszórók már egy hete nem dolgoznak. A „Dnevnik” című itteni estilap szerint a város kapitulációja napok kérdése.

A kolera.

Konstantinápoly: Hivatalos lajstrom szerint Konstantinápolyban a legutóbbi 24 óra alatt 51 kolera megbetegedés történt, amelyeknek a fele halálos kimenetelű volt. A kolera javában dühög a csatlódzsa és a szantefanói csapatok között és viasztalanná teszi a helyzetet.

Bolgár és szerb győzelem.

Szofia: A bolgár távirati iroda jelenti: Az első és második török csapat osztály, melyet a bolgár csapatok elfogtak két basából, 252 tisztből 8879 közlegényből állott. A hadosztálynak 8 hegyi ágyúja, 2 gépfegyvere, több mint 1000 lóva és nagy mennyiségű municiója volt. A törökök elkeseredett harc után adták meg magukat, mire Dimotikába vitték őket.

Belgrád: A szerb csapatok elfoglalták Dibrát.

Beszélő számok.

— A magyar főváros virilistái. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, november 29.

A főváros pirosfedelű füzetet adott ki a napokban, amelyben az 1200 legtöbb adót fizető budapesti névsora szerepel olyan sorrendben, ahogy több, vagy kevesebb adót fizetnek. Az első virilista ilyenformán Pesten Bachrach Károly ékszerész és háztulajdonos, aki 51.381 korona és 54 fillért fizet. Nem akarjuk kritizálni az igazoló választmány vészterhes munkáját, ami humor esetleg kicsillag az alább következő kis lajstromból, azt vegye ki belőle maga a nyájas olvasó. Hát kezdjük a bankemberekkel.

Lánczy Leó a hatodik virilista fizet 38.030.68 K-t
Weisz Fülöp a 672 ik 3.186. —
Ullmann Adolf 3.212. —
Herczog báró igen szerényen 2.490. —
Ehrlich G. Gusztáv 2.106. —
Krausz Simon 4.828. —

Most térjünk át a lapkiadókra:

Rákosi Jenő fizet 9.438. — K-t
Tolnai Simon 9.171. —
Bródy József 5.705. —
Gajári Ödön 3.305. —
Bródy Lajos 2.536. —
Bródy Miksa 2.395. —

A könyvecskében a legkisebb adóösszeg 1800 korona, amiből aztán kiderül, hogy Surányi József méltóságos ur, a *Pesti Napló* tulajdonosa, a Schottola Ernő cég tulajdonosa, a Schwarcz József és Társa cég tulajdonosa és pont kilenc háromemeletes pesti háztulajdonosa, akinek testvérek közt van 300.000 korona évi jövedelme, nem fizet még csak 1800 korona egyenes állami adót sem.

Gyerünk tovább:

Heltai Ferenc hírlapíró és gázgyári igazg. 10.313 K-t
Saxlehner (Hunyady viz) 9.002. —
Megyeri Izidor 6.028. —
Hüvös Iván 4.759. —
Herczel tanár 3.564. —
Wolfner Tivadar 2.701. —
Gschwindt Ernő 2.199. —
Sándor Pál 2.167. —

Most a szinigazgatókat lássuk:

Beöthy László fizet 15.466 K-t
Faludi Gábor 6.353. —

Több ebből nincs.

A mai és volt miniszterek és államtitkárok fizetnek:

Lukács László 2.430 K-t
Andrássy Gyula gróf 7.669. —
Vörös László 6.890. —
Szerényi József 4.320. —
Polónyi Géza 3.840. —
Stettina József 3.260. —

Wekerle Sándor (szegény) 2.700 K-t
Erdélyi Sándor 1.915. —
Wlassics Gyula 3.645. —

Mennyi adat, milyen szép és érdekes számok, hogy ki a gazdag ember, ki a ravasz ember, ki az egyenes ember. Hogy tudnak ezek a számok beszélni!

HIREK.

Tévesen kiutalt huszonötezer korona.

— Pallós Ignác követeléseit. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Temesvár, november 29.

Egy eddig még ki nem derített eredetű, de súlyos következményű tévedés tartja izgatottságban a temesvári üzletvezetőséget. Megtörtént ugyanis, hogy több mint huszonötezer koronát tévesen utaltványozott ki a számosztály, amennyiben ezt az összeget nem annak a budapesti pénzügyintézetnek folyósította, mely részére a követelés engedményeztetett, hanem kiutaltványozta magának a szállítást teljesítő vállalkozónak, aki nem volt jogosítva a pénz felvételére és mégis átvette a neki helytelenül folyósított összeget. A sok szóbeszédre okot adó esetről a következőket sikerült meg tudnunk:

Pallós Ignác budapesti cég, mint vasutépítési vállalkozó és kavicsbányatulajdonos állandó összeköttetésben áll a vasutal. Pallós fizetési nehézségekbe jutott és összes követeléseit a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankra engedményezte. A temesvári üzletvezetőségnél azonban elmulasztották ezt a szabályszerű engedményezést figyelembe venni és Pallósnak utaltványozták ki a folyósított összegeket, ki ezeket jogtalanul fel is vette. A Kereskedelmi Bank reklamációjára vették csak észre, hogy milyen nagy baj történt, de ekkor a folyósított járandóságok összege már meghaladta a 25.000 koronát. Az üzletvezetőségnél nyomban megindult a fegyelmi vizsgálat. Az államvasutak igazgatósága egy magasrangú főtisztviselőjét küldte le a vizsgálat megejtésére és a vizsgálat annyit eredményezett, hogy egy magas állású temesvári üzletvezetőségi tisztviselőt táviratilag rendelték fel Budapestre.

A vizsgálat még ma sincs befejezve és eddig nem ayert még megállapítást, hogy a hiba hogyan történt. A dolgot bonyolultabbá teszi az a körülmény, hogy Pallós ily módon megkárosított hitelezői egyetemlegesen léptek most fel a vasut ellen. Kelemen Samu országos képviselő jár el ebben a dologban. Pallóst magát, ki időközben szanatóriumba vonult, még csak kihallgatni sem lehet. A legközelebbi napok mindenesetre világosságot derítenek erre a rejtélyes ügyre, mely még érdekes fordulatot is vehet.

— A trónörökös köszönete. Budapestről jelentik: A magyar delegáció utolsó ülésének egyike táviratilag üdvözölte Károly Ferenc József főherceget, a prezmptív trónörökös, fiának születése alkalmából. Zichy Ágost gróf erre a táviratra a következő választ kapta: Zichy Ágost gróf, az országos bizottság elnökének: Fogadja nagyméltóságod legforróbb köszönetemet az országos bizottság nevében kifejezett igen szívélyes jókívánatukért. Károly Ferenc József.

— Az orosz trónörökös betegsége. Pétervárról jelentik: Alexej trónörökös egészségi állapota javul. Az udvari orvosok azt tanácsolták, hogy enyhébb éghajlat alá kell vinni. — Az udvar nem helyesli ezt a tanácsot, mert nem tartja biztosnak az orvosok által megjelölt vidéket.

— Csáky Albin gróf betegsége. Budapestről jelentik: Csáky Albin gróf titkos tanácsos, a főrendiház volt elnöke állapotában a nap folyamán némi rosszabbodás állott be.

— **Varjassy Lajos dr. előadása.** Nagy, díszes közönség előtt tartotta *Varjassy Lajos dr.* az aradi kereskedelmi és iparkamara titkára amerikai utjáról szóló előadását az *Aradi Kereskedők Körében*. Az előadás közönségének soraiban voltak *Varjassy Lajos* polgármester, *Ottenberg Tivadar*, az aradi kereskedelmi és iparkamara elnöke, ifj. *Neuman Adolf*, *Éles Ármán*, az Aradi Lloyd társulat elnöke, *Löcs Rezső* városi tanácsnok, *Varjassy Árpád* kir. tanácsos, tanfelügyelő, *Reinhart Gyula*, a munkásbiztosító pénztár elnöke, *Steiner Ferenc*, az aradi tőzsde elnöke, *Zubor Andor* városi tb. főjegyző, *Zima Tibor* kamarai titkár, *Goldschmidt Sándor*, *Adler Andor*, *Hegyi Albert*, *Deutsch Andor*, *Réthy Viktor*, *Szathmáry Károly*, *Domány János*, dr. *Éles Béla*, dr. *Rosenberg Miksa*, *Tenner József* és még igen számos a kör tagjai és más vendégek. A felolvasást *Kneffel Lajos*, a kör alelnöke nyitotta meg, lelkes beszéddel méltatva az alkalmat, amidőn a kör saját házában levő új helyiségeit a felolvasások ciklusának átadja. *Varjassy Lajos dr.* mintegy ötven óra hosszat tartó előadásban mondta el amerikai útjának legérdekesebb impreszióit, vonzó formában foglalva össze a komoly és gazdasági jelentőségű adatokat és megfigyeléseket a könnyebb, mulattató tapasztalatokkal, s végül lendületes befejezésében rámutatott Amerika nagyságának igaz okára, a valódi demokrácia érvényesülésére, amelynek Európában, s különösen nálunk közeledik a hajnalhasadása. Az előadást a hallgatók zajosan megtapsolták és az előadót meleg óvációkban részesítették.

— **György szerb herceg betegsége.** *Belgrádból* jelentik: *György* herceget, a ki hastífuszban megbetegedett, tegnap *Belgrádba* vitték. *Sándor* herceg trónörökös is ez előtt három évvel ugyanebben a bajban betegedett meg.

— **Tilos a lókvitel Ausztriában.** *Bécsből* jelentik: A hivatalos lap holnap *lókviteli tilalmat* kimondó rendeletet fog közölni. Ezt a rendeletet a kormány azzal indokolja meg, hogy hosszabb idő óta sűrűn fordulnak elő nagymértékű lovasárások és meg kell óvni a loállományt. A rendelet alól kivételt esetről-esetre a pénzügyminisztérium tehet.

— **Szterényi József bankbetétje.** A *Pesti Fulár* írja: Egy munkapárti képviselő a Házban így idézte Szterényi Józsefet:

— *Szervusz Weisz Mór.*

A Nagy államtitkár telve hazafias fájdalommal és keserűséggel panaszkodott a közéleti állapotok sarthatalatlanságán.

— *Szervusz Weisz Mór!* — mondta a munkapárti képviselő Szterényinek és a volt államtitkár elszápadt, aztán, mintha mi sem történt volna, tovább mentett.

A dolog magyarázata pedig az, hogy egyik drezdai bankban van egy nagyobb folyószámla és taksák betét *Weisz Mór*, *Budapest* névre szóló. S hogy a szerény állnő állítólag Szterényit rejti. Erre vonatkozott a munkapárti képviselő kedves, jóízű megjegyzése.

— **Tripoliszból Konstantinápolyba Szegeden keresztül.** Szegedről jelentik: Csütörtökön 600 török katona utazott át Szeged állomáson. A piros fezes, polgári ruhába öltözött legények Tripoliszból jöttek és Konstantinápolyba tartanak. Két hét előtt indultak el Darnából az osztrák Lloyd társaság egyik hajójával. Fiumen keresztül érkeztek Magyarországra és Páradalon, Konstanán át igyekeznek Konstantinápolyba, hogy tovább folytassák ott azt a harcot, amelyet Tripolisban abbahagytak.

— **A főispáni titkárság reformja.** Erről szóló mai közleményünkre vonatkozóan ma azt közlik velünk, hogy ez csak terv, de nem valószínű a megvalósítása.

— **Adományok.** Szécsényi Szécsényi Kázmérné 100 koronát, Szalay Antalné 1 zsák lisztet, Kristyó Jánosné 1 zsák lisztet, Hirschl Zsigmondné 1 varrógépet adományoztak az Aradi Nők Otthonának. Ezért halál köszönetet mond az elnökség.

— **Az Aradi Újságírók Segítő-Egyesületének vagyona.** Az Aradi Újságírók Segítő Egyesületének választmánya ma délután ülést tartott, amelyen a pénztár megvizsgálására kiküldött számvizsgáló bizottság tette meg jelentését. A számvizsgáló-bizottság a pénztárt rendben találta és úgy a bevételek, mint a kiadások revidálása után a mai választmányi ülésnek jelentette, hogy az egyesület összes bevételei 1912. szeptember 30 ig bezárólag 17.792 korona 98 fillért tettek ki: a bevételekből az egyesület segélyek, ügyviteli költségek és hangversenyrendezési díjak címén 2685 korona 29 fillért fizetett ki: *marad vagymálladék* 15.107 korona 69 fillér, amely aradi bankokban van gyűmőcsőzőleg elhelyezve.

— **Berlini apacsok.** Berlini levelezőnk írja: Wedding városrészben, ahol legutóbb a huszforradalom dühöngött, állandóan félelemben tartotta két veszedelmes apacs a lakosságot. Mindketten teljesen *Bonnot és társa mintájára dolgoztak*. Az apacsok testvérek voltak és egyiküket *Kalanke Pálnak*, a másikat *Kalanke Vilmosnak* hívták. Szordán végre ártalmatlanná tette őket a rendőrség. November hó folyamán öt súlyos rablótámadást intéztek védtelen emberek ellen, akikről elraboltak minden értéktárgyat. Ezenkívül számos kisebb gaztett terheli lelkiismeretüket. Nagyon sokan a tőlük való félelem miatt nem merték őket feljelenteni. A két jeles firmának cinkostársai is voltak. Elfogatásukkal Weddingben a személy és vagyonbiztonság helyreállott.

— **Elűtötte a bérkocsi.** *Klein Jenő* aradi kereskedőt ma délelőtt a Batthyány és Kossuth Lajos utcák keresztezésénél egy bérkocsi elűtötte. A súlyosan sérült embert lakására szállították, a bérkocsis ellen megindították ugyan az eljárást, de a nevét ezideig még nem tudta megállapítani a rendőrség, mert a lelketlen kocsis látva, hogy *Klein* eszméletlenül terül el a földön, még mielőtt rendőr jelent volna meg a színhelyen, megszökött.

— **Magyarországon elhunyt török katona.** *Löcs*ről jelennek: Csütörtökre virradóra a fekete himlőben megbetegedett másik török katona is meghalt az itteni helyi kórház egyik elkülönített cellájában. A hatóságok megnyugtató kijelentése dacára a városban nagy az izgalom. A helybeli leányintézet összes tanulóit beoltották. A pódát sokan követik. A szerencsétlen török katona hulláját szigorú óvintézkedések mellett, minden szertartás mellőzésevel, a római katolikus temetőbe temették.

— **Modern ékszerek, műtővös tárgyak** nász, alkalmi ajándék, dísz tárgyak, evő és ivókészletek ezüstből, világhírű gyártmányú órák szolid arban beszerezhetők igaz *Sándor* elsőrangú ékzeresnél Arad, Andrássy-ter, Minorita-palota. Telefon 321

— **A Polgári Jótékony Nőegylet** baba és játéktombolajára az alábbi adományok érkeztek be: *Herman Gyuláné* 1 krampusz baba, 2 matróz, 2 iskolás leány, 1 bábé. *Hegedűs Gyula* 1 fehér ruhás, 1 kék ruhás baba. *Csernovics Diodorné* 1 fiú, 1 leány matróz-baba. *Bárák Banhidó Antalné* 1 darab berendezett baba szoba, 1 berendezett baba-konyha, üvegtálcával felszerelt mahagoni baba mosdóasztal, 1 baba porcellán étkező-készlet 12 személyre. *Kristyó Jánosné* 1 fehér ruhás baba, 3 bábé, 1 postakocsi, 1 cica. *Kneffel Lajosné* 1 baba, 4 kis huszár, 1 kockajáték. *Nachtnébel Ödönne* 1 alvó-baba, 1 rózsaszín, 1 kék ruhás baba. A nemes szívű adományokért halál köszönetet mond az elnökség.

— **Árvaházi ülés.** A városi árvaház igazgató választmánya szombat délután 4 órakor az árvaház tanácstermében ülést tart, melyre a t. tagokat ezúton is meghívom. *Varjassy Lajos* igazg. vál. elnök.

— **Öngyilkosság.** *Rosenecker Ferencné* eleki lakosnő már régóta betegeskedett. Tavaly öngyilkossági szándékból felvágta hasát, de megmenekült a haláltól. Ma felakasztotta magát és meghalt.

— **Papírfeldolgozó vállalat** *Ingusz I.* és *Fia* Arad (vár) cs és kir. katonai fegyház géperőre berendezett nagybaní kalap-, csomagoló-, koszu és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük előforduló szükségletnél ajánlataikat kérni.

— **Törmelék tea, teasütemények, finom minőségű tea rumok** *Kolányi paprika lerakásában József főherceg ut 3.*

— **Talált zálogjegyek.** A rendőrség iparügyi osztályán három zálogjegyet őriznek, melyeket az utcán vesztek el tulajdonosaik. Valamennyit az Ipar- és Népbank zálogintézete állította ki. Számuk 518., 2300. és 9278.

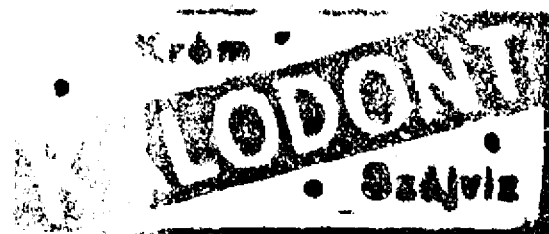
— **A cirkuszgrófnő.** (Az *Uránia* új nagy slágerje.) *Kolosz* siker jár az *Uránia* új slágerjének a *Cirkuszgrófnő*nek nyomában. Valami misztikus van a cirkuszéletben, ami egyformán izgat mindenkit. Sajátos lelki berendezésű emberek az artisták, akik még tudnak szeretni s akikre a csatlódás egyenlő a halállal. Az *Uránia* új képe egyiket a legmegkapóbb cirkuszdrámának hozza színre. Szinte sir a lelkünk a szerencsétlen bohóc tragikumán, aki sok év után egyedül marad gyermekével, kedvese elhagyta a jólétért, a fényért s ő tovább rojja egyedül az élet országutját. Mesteri rendezésben kapjuk ezt a fenomenális életképet és igazán nincs mit csodálkozzunk azon, hogy a publikum könnyes szemekkel nézte végig a megrázó drámát. Az új sláger méltó keretben kerül színre. Pompás kilátásban gyönyörködünk az Eiffel toronyból, aztán mintha a tündérvilágból valami sötét zugba esnénk. Üszkűben vagyunk, szörb katonák sorfala mögött, ahonnan Péter király diadalutját nézzük végig. Az *Uránia* fenomenális új műsora elsőrangú élvezetet nyújt. 175

— **Holnap, vasárnap, december 1-én, fényes karácsonyi kiállítás** rendez *Fischer Simon*, a Nagyáruház tulajdonosa, Szabadság tér 12. sz. alatt. Déután 4 órától kezdve, 8 óráig, fényes kivilágítás mellett. Ezen ritka látványossághoz az áruház tulajdonosa ez uton hívja meg a t. szülőket, kedves gyermekeikkel.

— **Ujabb felvételek a balkáni háborúról.** Azt a nagy érdeklődést, amelylyel valamennyien kísérik a balkáni harctér eseményeit, nem elégítik ki a szűkszavú s kevésbé megbízható újsághírek, ennél sokkal közvetlenebbül adja vissza az eseményeket a kinematográfia, amely ez alkalommal jut először szerephez háboruban. Az ellenséges hadseregek előkészületeiről már több érdekes mozgófelvétel mutatott be. Aradon is, most pedig az Apolló-színház a háború legérdekesebb momentumairól készült eredeti felvételeket szerezte meg előadásra. Többek között *Üszkű* elfoglalását és a sebesültek szállítását is láthatják az érdekesítő képen. Az Apollónak ez az aktuális eseménye még szombaton és vasárnap marad műsoron. 177

— **Karácsonyi fényképajándékot,** ugyancsak kis kép *Platin Aquarel*, *Sépiai* és *Pastel* nagytájakat lehető jutányos árak mellett, művészi kivitelben készítenek. Ez uton kérem a nagyközönséget, hogy becses megrendelését lehetőleg előjegyzés szerint szíveskedjék eszközölni. Kiváló tisztelettel Nagy Géza, Andrássy-ter 22. sz. (Polgári takarékpénztár) Telefon 922.

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.



TARKASÁGOK.

(*Két ezüst kanál.*) Két ugynevezett hittantanulót hívtak meg ebédre egy előkelő aradi ur. Az egyik a pecsenyénél észrevette, hogy a másik nagy ügyességgel egy értékes ezüstkanalat csusztatott zsebre. Irigylkedve nézte a társát, majd a példáját akarta követni, de sehogy sem sikerült a dolog. Nagyon bosszantotta, hogy a társánál sikerült a dolog, neki pedig nem. Befejezték az ebédet s már-már menni készültek, mikor az ezüstkanál nélkül a háziurhoz fordult:

— Ilyen jó ebédet még soha életemben nem ettem! Halálból most egy kuszatot mutatok be!

A házbeliék köréje gyülekeztek, ő pedig az asztalról egy ezüstkanalat vett föl.

— Tetszik látni ezt a kanalat? — mondotta. — Ezt most beteszem a zsembem, így nil! Most egy, kettő, három — alá szász márs — és tessék meg nézni, már ott van a társam zsebében!

(Ami mindegy.) A kávéházban beszélgetnek a háborúról, amely hálstennek mulófélben van. Végre megszólal az egyik:

— Ki tudja, mi az a mindegy?

Általános csend.

— Nem tudjuk...

— Megmondom; mindegy az, ha valakit Tiszalókról kidobtak, vagy ha Tiszadobról kilöknek. — A szónok kiröpült.

CSODÁLATOS

az üdésége és tisztasága a

Sunlight Szappannal

mosott ruhának. Sunlight szappan mint feltétlen tiszta készítmény, kiválóan alkalmas minden mosáshoz, takarékos a nagyruhánál és utólerhetetlen finom kelmék mosásánál.



Lever & Co., G.m.b.H., Wien III.

L. 68

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 29.

Az időjárás eddig inkább hűvös, mint hideg és téli jellegzetét nélkülözi. A vetésekre tiszta lenne, hogy mielőtt a fagy beáll, hótakarót kapjanak.

A gabonafizlet irányzata szilárd.

Elkelt a mai piacon:

800 mm. buza	20.40—21.00
1000 mm. tengeri	11.00—11.40
Rozs	19.00
Árpa	19.20
Zab	19.40

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, november 29

Készáru.

Kínálat, vételkérő korlátolt 15 ezer mm. 5 fill. magasabb.

Határidő.

	Déli zárlat	3 órai zárlat
Buza 1913. áprilisi	12.07—12.08	12.04—12.06
Rozs 1913. áprilisi	10.57—10.58	10.58—10.53
Tengeri 1913. májusi	7.80—7.81	7.77—7.78
Zab 1913. áprilisi	11.28—11.29	11.22—11.23

Az árak 60 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (nov. 29.)

Magyar hitel	—	—	—	780.50
Osztrák hitel	—	—	—	604.—
4% koronajáradék	—	—	—	84.40
Osztr.-magy. államvasúti	—	—	—	669.—
Jelműlőbank	—	—	—	417.—
Lezámitolóbank	—	—	—	608.—
Hazai Bank	—	—	—	505.—
Magyar Bank	—	—	—	531.—
Keresk. Bank	—	—	—	8760.—
Rimamurányi	—	—	—	790.—
Balgótarjáni	—	—	—	702.—
Kőszegi Vasút	—	—	—	658.—
Városi Villamos	—	—	—	864.—

Bécsi értéktőzsde (nov. 29.)

Osztrák hitel	—	—	—	601.50
Magyar hitel	—	—	—	778.—
Osztrák-magyar államv.	—	—	—	668.—
Déli vasút	—	—	—	99.25

A Temesvári Lloydársulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 912. nov. 29. Buza 75 kilogrammos 20.60—20.70, 76 kilogrammos 20.80—20.90, 77 kilogrammos 20.90—21.00, 78 kilogrammos 21.00—21.10. Rozs (prima) 18.90—18.95 (közép) 18.40—18.50 Árpa (fertőző) 20.20—20.30, (takarmány) 18.60—18.70, Zab (prima) 20.45—20.55, közép) 19.65—19.75. Tengeri régi, (magyar) 19.90—20.00, új 11.40—11.50, (román) régi 19.90—20.00, új 11.40—11.50, Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.60—5.70, (rózsza) 6.30—6.40.

Felelős szerkesztő:

Boigár Lajos

NEMZETI SZINHÁZ.

Péntek, 1912. november hó 29-én:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

A svihákok.

Nagy operette 3 felvonásban. Zenéjét szerzte: Ziehrer C. M. Magyarosították: Feld Aurél és Mérei Adolf.

SZEMÉLYEK:

Gilka Adolár	Polgár S.	Vendéglős	Kahler K.
Rodenstein	Nógrády M.	Anna, leánya	Fekete A.
Mugenheim	Farkas M.	Roland	Balázs B.
Mimi, téncozó	Dióssy Nusi.	Wondracsek	Szabó Lajos.
Blitz Fri z	Győző A.	Kampel	Várnay Jenő.
Berta, neje	Rontai B.	Kampelné	Benkőné P.
Valter Prémón	Kulcsár L.	Krepelka	Szabó László

Kezdeteste 8 órakor.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színapadi

Ma szombaton, 1912. november 30-án:

1. Halászat a tengeren. Természetutáni felvétel. — 2. Petronella megnyeri a nagy díjat. Humoros. — 3. Dinamit halál. Bünygyi dráma 3 felvonásban. — 4. Az új óra. Kacagtató.

Az előadások kezdete délután 1/6 órától folytatódva 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártzék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyzedőknél. — Saját zenekar. — Ruhátár. — Buffet.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Baró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szombaton, 1912. november 30-án:

1. A fürdő királynéja. Humoros. — 2. Az Eifel-torony. Látkép — 3. Legújabb események a Balkán háborúról. — 4. Minden ragad. Kacagtató. — 5. Cirkész grófnő. Nagy erkölcsdráma Három felvonásban.

Előadások délután 1/6 órától kezdve esti fél 12 óráig. A bőlgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadásban katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fill.

NYILTTÉR.*

Dr. Králitz Lajos

és

Dr. Lukácsy Lipót

ügyvédek irodája

Salacz-utca 6. sz. alá, I. em.,

helyezettett át.

7664

December elsején,

vasárnap esti fél kilenc órakor tartja

Culp Julia

a világhírű énekművész

egyetlen dalestélyét a

„Fehér Kereszt” nagytermében.

JEGYEK: 10, 8, 6, 4 és 2 koronájával

KERPEL IZSÓ

könyvkereskedésében válthatók.

A hangverseny műsora:

1. SCHUBERT: Der Neugierige, Ungeduld, Pause, Eifersucht und Stolz, Der Müller u. d. Bach, Des Baches Wiegenlied
2. SCHUMANN: Zu der Freude, Dein Bildnis, Waldesgespräch, Mondnacht, Frühlingsnacht
3. BRAHMS: Die Mainacht, Minnelied, Das Mädchen spricht, In Waldeseinsamkeit, Ständchen (Der Mond steht), O liebliche Wangen.

Zongorán kíséri: DIENZL OSZKÁR.

Nyíltér.**Korányinál****TEA
RUM**

6391

ATLANTIKA**ARAD,
Andrássy-tér 20.**

Nagyválaszték
amerikai női
fűzős és gom-
bos cipőkben
9 kor., 10 kor.,
11 kor., 12 kor.,
és 14 koronától
egész 25 koro-
na árig kapható

KUTANYI J. Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

a Szabadságtéren
Mesés öltönyök már 10 K.-tól
Angol felöltők „ 16 K.-tól

Nagy választék téli és
szörme kabátokban
Óriási választék cipők-
ben és kalapokban.

Tartozik ■ Követel
praktikus

kézi zsebfüzet

kapható az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Ára 20 fillér.

Névjegyek

csinos kivitelben készülnek az ARADI NYOMD:
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG könyvnyomdájában.

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves
ügyes fiu
nyomdász-tanulónak
felvétetik.

Cipő különlegességek

Iványi Menyhért**Aradon, Forray-utca**

Eredeti amer. férfi vagy női
fekete vagy barna ... 13 K.
Antilop divat magas cipő ... 14 K.
Eredeti angol kalapok nagy
választék Gyukits kalap ... 10 K.
Női vagy férfi sevrő cipő ... 9 K.

6798—1912. ék. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint
írkvi hatóság közli, hogy
Balogh Dávid aradi cég mint je-
lentkező, továbbá Mairovitz Emil
borossehesi cég, továbbá Glück
József aradi lakos, továbbá Kotzan-
der Ignác aradi cég, továbbá
Scheibl Vilmos aradi lakos, továbbá
Wasz és tár a aradi cég és végül
Aradi Pórgári takarékpénztár r. t.
aradi cég, mint ezuttal csatlakozó-
nak kimondott végrehajtatók ja-
vára 1150 korona, 1573 koron 70
fillér, 545 kor., 270 kor., 570 kor.,
183 kor. 78 fill. és 480 kor. tőke-
követeléseik és járulékaik be-
hajtása végett, az aradi kir. trv-
szék, területén levő Aradváros
Serkad külvárosában fekvő, az
aradi 7143. sz. tjkvben A. + 1.
sor 7519/1899. hrsz. a. felvett Ilona-
utca 7. számú ház és udvarból
Heim Ferencné sz. Schreffer An-
nát illető fele részére az árverést
3535 koronában ezenel meg-
állapított kikiáltási árban el-
rendelte és hogy a fentebb
megjelölt ingatlan bányad az 1913.
évi január hó 7. napján délutáni
3 órakor az aradi igazságügyi
palota földszint jobbra levő 48.
számú helyiségében megtartandó
nyilvános árverésen a megállapi-
tott kikiáltási áron fele része,

vagyis 1767 kor. 65 filléren alól
eladatni nem fog.

Árverezni szándékozik tartoz-
nak az ingatlan hányad becsárának
10%-át készpénzben, vagy az 1881.
évi LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfo-
lyammal számított és az 1881. évi
november hó 1-én 3333. sz. a.
kelt m. kir. igazságügyminiszteri
rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékké-
pes értékpapírban a kiküldött ke-
zéhez letenni, avagy az 1881. év
LX. t. cz. 170. §-a értelmében a
bánatpénnek a bíróságnál előle-
ges elhelyezéséről kiadott szá-
bálszerű elismervényt átszolgál-
tatni.

Kir. törvényszék, mint telek-
könyvi hatóság.

Arad, 1912. évi szeptember hó
14-ik napján.

Akcsy, s k.

kir. törvényszéki bíró.

7659

**Alkalmi vétel
és eladások****Ékszer- és ékszertárgyakban**arany és ezüstművekben, Arad
egnagyobb óra- és ékszerraktár**Deutsch Izidor**

Óra- és ékszerész

Woltzer János-utca, Minczita-palota

Zálogcédulákarany és ezüstművek, gyémán-
t és brilliáns tárgyak a legmaga-
sabb árban megvételnek vagy
más tárgyakra átcseréltetnek

Telefon 488.

Telefon 488

Nagymennyiségű**maculatura****jutányosan eladó.**

78/1—1912. V. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó
az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a
értelmében ezennel közli, hogy az aradi kir. járásbíró-
ság fenti számú végzése által Szabó és
Steiner budapesti cég végrehajtató
javára 470 kor. tőke és járuléka
erejéig elrendelt kielégítési vég-
rehajtás alkalmával bíróság le-
foglalt és 710 koronára becsült
sorvető gépek kocsi és szelelő ros-
tából álló ingóságok nyilvános ár-
verés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén,
vagyis Nagykamaráson 414 hrsz.
a. leendő eszközölésére 1912. évi
december hó 5-ik napjának d. e.
9 órája határidőül kiűzetik és
ahhoz a venni szándékozik ezen-
nel oly megjegyzéssel hivatnak
meg, hogy az érintett ingóságok
ezen árverésen az 1881. évi LX.
t.-c. 107. §-a értelmében a leg-
többet ígérőnek becsárón alul is
eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vé-
telára az 1881. évi LX. t.-cikk
103. §-ában megállapított feltéte-
lek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon 1912. évi novem-
ber hó 17. napján.

Györffy Arno'd

7652

bíróági végrehajtó.

Üzletáthelyezés miatt, mélyen leszállított árban

kerülnek eladás alá az összes raktáron levő cipő áruk, a „Salamander” cipők kivételével, u. m. a legdivatosabb alkalmi
és utcai cipők, hölgyek és urak részére, gyermek, leány és fiu cipők vízhatlan, vadász-, sár-, hócipők és lábszárvédők,
továbbá divatjukat multa cipők felárban.

Weinberger János Arad, Andrássy-tér 20. sz.

1900

MÉZ

Kitűnő, tisztán kezelt **Csemege-mézet** szállít 5 kgr.-mos postabödőnnel, bérmentve utánvételt 9 koronáért, — **szatmári SZABÓ ISTVÁN** méhészte, Pankota.



Porszívógépek,

parkettisztítók, villany főzőedények és vasalók, villanyberendezések, villanyosillárók, dynamogépek, villany-motorok

olcsón kaphatók:

Kalmár Józsefnél

Aradon,

Salacz-utca 2. szám

6111

777—912. gsz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az aradi kulturpalotában szükséges villanyosvilágító testek szállítása iránt f. év december hó 2-án d. e. 10 órakor zárt írásbeli versenyárgyalást tart.

1. A versenyárgyaláson minden hazai iparos részt vehet, ki ipara gyakorlására engedéllyel bír. Azon pályázók, kik a szóban levő munkát teljesítésére hatósági engedéllyel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és képesítését okmányilag igazolni. Azon ajánlattevők, kik Arad szab. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolni, melyhez vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban, 1 koronás bélyeggel ellátva a fenti nap d. e. 10 órájáig nyújtandók be. Az elkészített vagy szabálytalan ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

3. Az ajánlatok a városi mérnöki hivatalban 2 koronáért kaphatók, miután az egységárak és végösszegek pontos leírása és a végeredmények számokkal és szavakkal való pontos feltüntetésével adandók be.

Az ajánlatok kizárólag a városi mérnöki hivatalban megtekinthető munkákra nyújthatók be.

4. Az ajánlatokhoz 5% bánatpénznek a városi pénztárba való letéltét igazoló nyugta csatolandó.

5. A munkálatokhoz kizárólag hazai anyag használható és honi munkások alkalmazhatók. Ez irányban vállalkozó a városi mérnöki hivatal közgei ellenőrzésének veti magát alá.

6. A munkát elnyerő vállalkozó tartozik az 5% bánatpénzt 10% biztosítékra kiegészíteni.

7. Fentartjuk azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra ekintett nélkül szabadon válasszunk.

8. Ajánlattevők ajánlatukkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

9. Ha vállalkozó a munka feltételeknek részben, vagy egészben eleget nem tenne, jogunk van őt a vállalatától minden további beavatkozás nélkül elmozdítani és a munkát kárára és veszélyére másnak kiadni.

10. Amennyiben többen együttesen tesznek ajánlatot, már az ajánlatban megnevezendő azon egyén, a ki a munkálatokat vezetni fogja társai nevében a munkálatokra vonatkozó rendeleteket és utasításokat átveszi s a folyósított járandóságokat felveheti. Nyilatkozatban kitéendő az is, hogy az ajánlat tekintetében az ajánlattevők egyetemlegesen felelősek.

11. Az ajánlatban világosan és határozottan kitéendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

12. A versenyárgyalás a fent jelölt napon és időpontban az ajánlatok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

13. Az ajánlatok felett Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága dönt.

14. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszük.

Arad, 1912. évi november hó 11-én.

A gazdasági szék.

5999—1912. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A mradnai kir. jbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Csete István végrehajtónak 20 kor tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék, illetve a mradnai kir. jbiróság területén lévő az alsókövesi 82. sz. jkvben A. I. 1—6, 8—10. sor. 167—168., 323., 489., 563., 674., 691., 614/a 163. (719. a. b. 70., 720. a. 70.) (773/55., 796/c. 55.) hrsz. ingatlanokból végrehajtást szenvedőt megillető jutalékra 614 kor. mint ezenel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik és hogy annak megtartására határpul 1913. február hó 13-ik napjának d. e. 11 óraja Alsóköves községhezazához kitélik.

Ezen árverésen a fentirt ingatlan birtokjutalék a kikiáltási ár kétharmadánál olcsóbb áron el nem fog adatni. Amennyiben ezen összeg el nem éri, az árverést a kiküldött felfüggeszti.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-c. és az 1881. évi november 1-én 8333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Ke t Máriaradna, 1912. évi november hó 8-án.

Kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Popovits, s. k.
kir. járásbíró.

7681

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek

az Aradi nyomda r. t.-nál.

LEGGAZDASÁGOSABB

Remington a legújabb írógépek

Remington írógép

mert a modern írógéptechika összes előnyeit egyesíti magába és világosra állítja

legtartósabb gyártmány

Díjtalan és vételkötelezettség nélkül bemutatás az ország bármely részében.

Kedvező részletfizetési feltételek.

Ugyanott: „Burrough” amerikai számléíró összeadógepek, „Millioner” svájci „Saxonia” glashüttel számológépek, „Kartothek” amerikai nyilvántartási rendszer és valódi amerikai iroda-, uriszoba és könyvtárberendezések telepe.

GLOGOWSKI és TÁRSA

cs. és kir. udvari szállítók

Budapest, VI. Andrassy-ut 12. szám.

04—1912. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széké 90 darab fekete báránnyal beültetett köpeny és 191 darab köpeny posztóval beültetett fekete báránnyal beültetett köpeny szállítására folyó évi december hó 2-án d. e. 1/2 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: egy bundára 90 korona, egy gallér 6 korona. A bunda szövete a jelenleg használt rendőri köpenyegnek megfelelőnek kell hogy legyen.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan, nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

A bundák 8 hét alatt szállítandók s úgy a bundák, mint a gallérok árát 1913. évben fogjuk kifizetni.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1912. évi november hó 28-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Értesítés!

A n. é. közönség szíves tudomására adom, hogy a

Forray-utcában levő mészáros- és hentes üzletben

a mai naptól kezdve az alanti előnyáért lehet a legjobb minőségű husokat venni és pedig:

4-ső rendű hizott marha-

hus eleje kg.-monként 1 K 44

Leves husok: hátulja 1 K 60

Pecsenye husok kg.-ja 1 K 76

Gulyás hus 1 K 52

Sertés hus: karaj kg. 1 K 92

Sertés hus más részek-

ből kg.-monként 1 K 76

Fiatal borjú hus eleje kg. 1 K 92

Fiatal borjú hus hátulja

1 kg. 2 K 40

Szalonna és zsír kg. 1 K 76

Szíves pártfogást kér

7438 FARKAS GYÖRGY.

3607—1912. pm.

Hirdetmény.

Az arad-gáji róm. kath. egyházban megüresedett nyugdíj jogosultsággal egybe kötött évi 960 kor. törzsfizetés 150 korona lakáspénz, 16 m.² tűzifa és szokásos párbérekkel javadalmazott kántori állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, akik ez állást elnyerni óhajtják, hogy képesítésüket igazoló okmányait Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságához címezve f. év december 2-ig hivatalomba nyújtsák be és december 8-án délelőtt 8 órakor az arad-gáji róm. kath. templomban tartandó próbaéneklésre jelentkeznek. Az állás választás útján lesz betöltve.

Arad, 1912. évi nov. hó 21-én.

Kádas,

k. polgármester.

Arad-hegyaljai h. é. motoros vasút menetrendje.

Érvényes 1912. november 1-től.

Arad-Györök-Pankota						
Kilomet. távols.	Állomások	Sz. V. 1 H. III.	Sz. V. 4 H. III.	Sz. V. 6 H. III.	Sz. V. 8 H. III.	Sz. V. 10 H. III.
—	Arad-Pankoti Ind.	5:00	8:10	11:20	2:30	6:10
2	Uj-Mikolaka...	5:05	8:15	11:25	2:35	6:15
8	Mikolaka...	5:10	8:19	11:29	2:39	6:19
7	Óthalom...	5:20	8:30	11:40	2:50	6:30
12	Mendörlak...	5:30	8:40	11:50	3:00	6:40
13	Mendörlak-Ösöcsér	5:31	8:44	11:54	3:04	6:44
13	Maroscsicsér...	5:37	8:47	11:57	3:07	6:47
17	Szabadhely...	5:47	8:57	12:07	3:17	6:57
23	Györök...	6:10	9:20	12:30	3:40	7:10
24	Aradkövi...	6:15	9:25	12:35	3:45	7:15
27	Kovács...	6:24	9:34	12:44	3:54	7:24
31	Livada...	6:36	9:46	12:56	4:06	7:36
38	Világos...	6:53	10:03	1:13	4:23	8:03
39	Galsa...	7:03	10:13	1:23	4:33	8:13
41	Muska...	7:08	10:18	1:28	4:38	8:18
45	Pankota...	7:20	10:30	1:40	4:50	8:30

Pankota-Györök-Arad					
Állomások	Sz. V. 1 H. III.	Sz. V. 3 H. III.	Sz. V. 5 H. III.	Sz. V. 7 H. III.	Sz. V. 9 H. III.
Pankota...	4:50	8:00	11:10	2:20	6:00
Muska...	5:05	8:13	11:23	2:33	6:13
Galsa...	5:15	8:18	11:28	2:38	6:18
Világos...	5:33	8:28	11:38	2:48	6:28
Livada...	5:43	8:42	11:52	3:02	6:42
Kovács...	5:53	8:56	12:06	3:16	6:56
Aradkövi...	6:03	9:05	12:15	3:25	7:05
Györök...	6:10	9:20	12:30	3:40	7:20
Szabadhely...	6:24	9:34	12:44	3:54	7:34
Maroscsicsér...	6:34	9:44	12:54	4:04	7:44
Mendörlak-Maroscsicsér	6:37	9:47	12:57	4:07	7:47
Mendörlak...	6:41	9:51	1:01	4:11	7:51
Óthalom...	6:51	10:01	1:11	4:21	8:01
Mikolaka...	7:02	10:12	1:22	4:32	8:12
Uj-Mikolaka...	7:06	10:16	1:26	4:36	8:16
Arad-Radnai-ot ér.	7:10	10:20	1:30	4:40	8:20

Györök-M.-Radna.					
Állomások	Sz. V. 102 H. III.	Sz. V. 104 H. III.	Sz. V. 106 H. III.	Sz. V. 108 H. III.	Sz. V. 110 H. III.
Arad (1) ... ind.	5:00	8:10	11:20	2:30	6:10
Pankota (1) ... ind.	4:50	8:00	11:10	2:20	6:00
Györök plácer ... ind.	6:10	9:20	12:30	3:40	7:20
Ménés ...	6:18	9:28	12:38	3:48	7:28
Pálos ...	6:25	9:35	12:45	3:55	7:35
Pálosbaracka ...	6:32	9:42	12:52	4:02	7:42
Radna ... ér.	6:41	9:51	1:01	4:11	7:51
	7:00	10:10	1:20	4:30	8:00

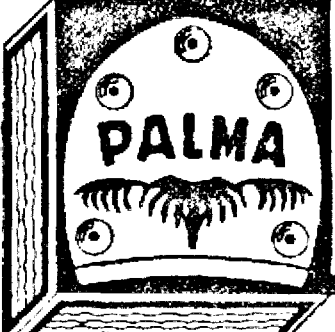
M.-Radna-Györök.					
Állomások	Sz. V. 101 H. III.	Sz. V. 103 H. III.	Sz. V. 105 H. III.	Sz. V. 107 H. III.	Sz. V. 109 H. III.
Radna ... ind.	5:10	8:20	11:30	2:40	6:30
Pálos-Baracka ...	5:29	8:39	11:49	2:59	6:49
Pálos ...	5:37	8:47	11:57	3:07	6:57
Ménés ...	5:46	8:56	12:06	3:16	7:06
Györök plácer ér.	5:53	9:03	12:13	3:23	7:13
	6:00	9:10	12:20	3:30	7:20
Pankota (1) ... ér.	7:20	10:30	1:40	4:50	8:30
Arad (1) ... ér.	7:10	10:20	1:30	4:40	8:20

Eladó

egy jókarban levő, négy lóerős gáz-

motor

Cím a kiadóhivatalban



valódi

KAUCSUK-CIPŐSAROK DOBOZA, MINŐSÉGE: ARANY

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legnagyobb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.
a Fehér Kereszt-tel szemben.

Legolcsóbb és legjobb cipő beszerzési forrás Aradon, Boros Béni-tér 9. szám.

A n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlom saját készítményű kész

férfi-, női- és gyermek-cipő

raktáramat, hol állandóan dus választékot tartok mindennemű legdivatosabb és legtartósabb cipőből legolcsóbb árakban. Megrendelések gyorsan és pontosan elkészíttetnek.

Teljes tisztelettel

Czernóczy Imre,
uri- és női cipész.

Millió ember használja

Köhögés

rekedtseg hurut, elnyákosodas torok-hurut, fullasztó és gőrcsős köhögés ellen a

Kaiser-féle mellpasztillát

„3 fenyőjegygyel”

6100 bizonyítvány orvosoktól és magán-emberek elismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkeletre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni. Különös-n kellemes és jóízű cukorka. — 20, 40 és 60 illéres dobozban.

Kapható: Guteri Földes Kelemen, Hajós Árpád, Rozsnyai Mátyás, Breuer Fülöp, Vojtek Kálmán, Krebsz Géza, Berger Gyula, Vajdits György, Gécs László, Góti Károly, Bernát János, és Ring Lajos gyógyszerárakban Arad, H. sz. Nestor dr. en. Vojtek és Wéles drogeria, „Anayal” drogeria Arad, Zombory János gyógyszerárakban a Szent-háromszög Ujszentanna, — dler gyógytárban M.-Pécska, Ors Rezső Pankota, Telfort Karoly gyógyszerárak Etelek, Krausz Elemér gyógyszerárak Glogovác, — Zsigmondovics Géza Iris gyógyszerárak Lippa, Roxim János gyógyszerárak Ó-Pécska és Székely Zoltán gyógyszerárak Csermő, Bauer K. gyógyszerárak Kerekes.

Apró hirdetések

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jellege alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettség semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

ÜZLETEK.

Egy jóforgalmu

vegyeskereskedés átadó. Cim a kiadóban. 7699

ALKALMAZÁST KERES.

Egy tisztességes,

nős férfi bolti szolgál állást keres. Cim a kiadóban. 7669

Irodahisztesz

több évi gyakorlattal, gép- és gyorsírásban. német helyesírásban teljesen jártas, mielőbbi belépésre állást keres. Cim a kiadóban. 7690

Egy tisztességes,

feltétlen megbízható özvegy nő keres elszámolásra liszt, kenyér, pálinka, pék vagy más hasonló üzletet. Cime megtudható a kiadóhivatalban. 7696

Nyugdíjazott tisztviselő

ki több nyelvet beszél, pénzügyi vagy más bizalmi állást keres, szükség esetén óvadékkal is rendelkezik. Cim a kiadóhivatalban. 7674

ALKALMAZÁST NYER.

Szakképzett

fűszer-, csemegekereskedő segéd azonnali belépésre kerestetik. Hoffmann Ottó, Szabadság-tér. 7591

Kerestetik

egy fiatal molnárszolgálat azonnali belépésre Gera Ferenc gőzmalma, Nagylak. 7686

Házmester

azonnali belépésre felvétetik Károli u. 8. 7698

Egy fiatal

fűszerkereskedő segéd felvétetik Färber Lajos cégnél. 7687

Egy 2 középiskolát

végzett, 14 évet betöltött ügyes fiú nyomdász tanulónak felvétetik.

KIADÓ LAKÁS.

Károli u. 8. sz.

alatt 4 szobás lakás azonnal kiadó. Bővebbet ugyanott. 7256

Erzsébet királyné-kövi ut 13. elegáns, különbejáratú, földszintes butorozott szoba előszobával azonnal kiadó. Bővebbet Krausz Paulin könyvüzletében. 7673

Fényes parket

nyerhető Vojtek és Weisz hírneves parket-viasz használatával. II-5251

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Női fésűk.

vajtuk, legújabb, legdivatosabb mintákban Vojtek és Weisznál. II-5251

Gyönyörű

csurgatott méz olcsón kapható. Arad, Ferenc-tér 4. sz. alatt. 7656

Házulajdonosoknak

nélkülözhetetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérfőkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 808. 5811

Combinált

gáz és villanycsillárok Batthyány-utca 20. sz. alatt eladó. 7683

Tökéletesen kihizott

zsirsertés kapható, míg a készlet tart, Meistrovich Jánosnál. 7685

Használt,

jókarban lévő ebédlő-butor eladó. Apponyi Albert-ut 8., földszint 2. 7657

Liköraromák

mindenféle legfinomabb kávéházi likörök előállítására Vojtek és Weisznál. II-5251

KÜLÖNFÉLE.

Elvesztett

szerdán este a vasúti állomástól az Uránia-ig egy női ezüst óra. Becsületos megtaláló keretik Popper fűszerkereskedőnél, állomás, á adni. 7681

Férges baromfiak

megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi főreg porától. II-5251

A legdivatosabb

fadiszmu-áruk festésre, égetésre, tarsomunkára stb. égető apparátusok. Legújabb festőminták, rézmetszetek, remek diaphaniapapír, levélpapír különlegességek. A legszebb ímkönyvek nagy raktára. Krausz Paulin, színház-épület. 4541

Férges baromfi ólak

teljesen megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi főregpusztító szeretől. Siker garantírozva. II-5251

Taxameteros

Bér-autók
Telefonszám 810
3881
Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Ékszeresek

és órák igen olcsón

Farkas Streicher cégnél

Arad, Tökély-ter 1. sz. 3881

Olvasóinkhoz!

Ezennel tudatjuk, hogy képviselőnk, Dávid J. ur Arad, Batthyány-u. 31. Telefon 943., a jelen kor legjobb szavazott savmentes és bámulatosan gyorsan ható fém tisztító szeréből

SOLARINE-ből

7505

mától fogva nagyobb készletet tart raktáron

SCHICHT GYORGY R.-T., Aussig A. E.

4559—1912. tkvi szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A körösbükényi kir. járásbíró-ságnak, mint tkvi hatóság közhirre teszi, hogy Német János dr. aradi ügyvéd által képviselt pankotai népbank r. t. végrehajtónak és a Körösbükényi takarékpénztár r. t. csatlakozottak kimondott végrehajtónak Bakos Tódor és neje Tabuja Veronika rékesi lakosok végrehajtást szenvedők elleni 140 korona, illetve 16000 korona tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében az árverést 140 korona tőkekövetelés, annak 1911. évi október hó 20. napjától járó 8%-os kamatai 51 korona eddigi, valamint jelenleg 21 korona 30 fillérben megállapított és még felmerülő költségek, továbbá az ezennel csatlakozottak kimondott körösbükényi takarékpénztár r. t. végrehajtónak 16000 korona tőkekövetelés, ennek 1912. évi április hó 20.tól járó 6%-os kamatai és 397 korona 20 fillér költség kielégítése végett az aradi kir. törvényszék, illetve a körösbükényi kir. járásbíró-ság területén lévő Rékes község határában fekvő és a rékesi 8. sz. tjkvben A. I. 1. § 5. sor (17—18.) 273., 577., 650., 665. hrsz. a. felvett 11 öi sz. házból, kertből, szántóból és rétből álló jószágtestre, és pedig a C. 6. sorsz. a. Halasa Makrina rékesi lakos javára bekebelezett szolgalmi jog fenntartásával, 1144 kor. ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik. Minthogy

azonban az elárverezendő ingatlanokra a hivatolt szolgalmi jogot megelőző rangsorban a körösbükényi takarékpénztár r. t. javára a fent már hivatolt tőkekövetelés és járulékal van bekebelezve: a bíróság kimondja, hogy amennyiben az elárverezendő ingatlanok oly árban adatnának el, a szolgalmi jog fenntartásával, mely ezen jelzálogos bitelezőnek idézett követelését meg nem üti az árverés hatálytalanná válik és az ingatlanok a szolgalmi jog fenntartása nélkül a kiúzott határnapon újabban elárvereztetnek. A fentebb megjelölt ingatlan Rékes község házában 1912. évi december hó 21. napján délután 10 órakor megtartandó nyilvános árverésen a fenti megállapított kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron el nem fog adni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3383. sz. a. kelt igazságügy-miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Körösbükény, 1912. évi október hó 8. napján.

Kir. járásbíró-ság, mint tkvi hatóság.

Szűcsy S. K.
kir. járásbíró.

7697

Posta-csomag feladási és utalványkönyvek

egész vászonkötésben, arany címnyomással kaphatók 1 korona 50 fillérért az

Aradi Nyomda R. T.
nyomdájában József főherceg-ut 22. sz.